

Arastırma Makalesi

Üniversite Gençliğinde Evlilik Kaygısının İncelenmesi

An Examination of Marriage Anxiety Among University Youth

Hüseyin Ali AKSU Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi hsynali_07@hotmail.com https://orcid.org/0000-0002-3330-7936	Ayfer AYDINER BOYLU Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ayfer_boylu@hotmail.com https://orcid.org/0000-0003-4177-5972
---	--

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
04.01.2026	15.04.2026

Öz

Geçmişten günümüze insanlığın ve toplumun devamlılığı aile kurumu ile sağlanmıştır. Bu noktada gençlerin evliliğe ve aile kurmaya yönelik görüşleri üzerinde durmak önemlidir. Çünkü toplumlar varlığını gençlerin evlilik aracılığıyla bir aile kurması ve çocuk sahibi olarak yeni nesilleri yetiştirmesi ile sürdürecektir. Dolayısıyla gençlerin evlenmemesi veya evlenmeyi ertelemeleri toplumun devamlılığı için bir tehlike oluşturabilmektedir. Evlilik kararı üzerinde etkili pek çok faktör bulunmakla beraber özellikle son dönemlerde finansal koşullar ve geleceğe dair umut beklentisi bu kararı şekillendirmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, üniversite gençliğinde finansal refah ve umutsuzluk ile evlilik kaygısı arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bölümlerinde okuyan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada çevrimiçi anket uygulaması ile 364 öğrenciye ulaşılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson momentler çarpımı korelasyon testiyle analiz edilmiştir. Etki analizi için PROCESS Macro kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda üniversite gençliğinde evlilik kaygısı ile umutsuzluk, evlilik kaygısı ile finansal refah ve umutsuzluk ile finansal refah arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Aynı zamanda finansal refahın evlilik kaygısı ve umutsuzluk arasında aracı bir etken olduğu elde edilen sonuçlar arasında yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Kaygı, Umutsuzluk, Finansal Refah, Evlilik Kaygısı.

Abstract

From a historical perspective, the continuity of humanity and society has been sustained through the institution of the family. In this regard, examining young people's attitudes toward marriage and family formation is of particular importance, as societies maintain their continuity through younger generations establishing families and raising children. Therefore, young people's decisions to delay marriage or to avoid it altogether may pose a potential risk to social continuity. Although the decision to marry is influenced by multiple factors, financial conditions and expectations about the future have become increasingly influential in recent years. Accordingly, this study aims to examine the relationship between financial well-being, hopelessness, and marriage anxiety among university students. The sample consists of undergraduate students enrolled in the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Hacettepe University. Data were collected from 364 students through an online survey. Relationships among variables were analyzed using the Pearson product-moment correlation test. The PROCESS Macro was used for the effect analysis. The findings indicate statistically significant relationships between marriage anxiety and hopelessness, marriage anxiety and financial well-being, and hopelessness and

Önerilen Atf /Suggested Citation

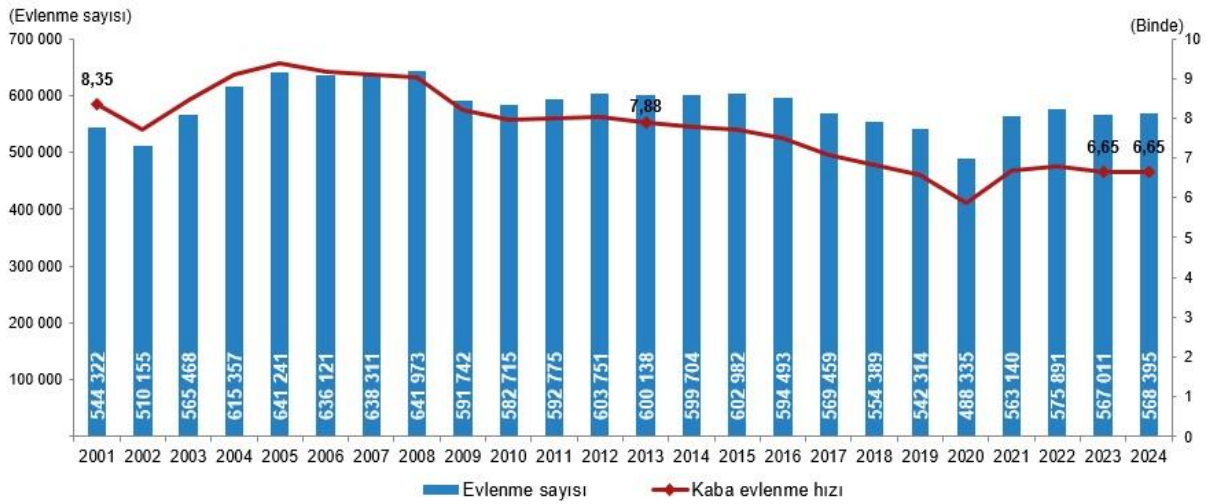
Aksu, H.A. & Aydın Boylu, A., 2026, Üniversite Gençliğinde Evlilik Kaygısının İncelenmesi, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 61(2), 1435-1459.

financial well-being. In addition, financial well-being was found to mediate the relationship between marriage anxiety and hopelessness among university students.

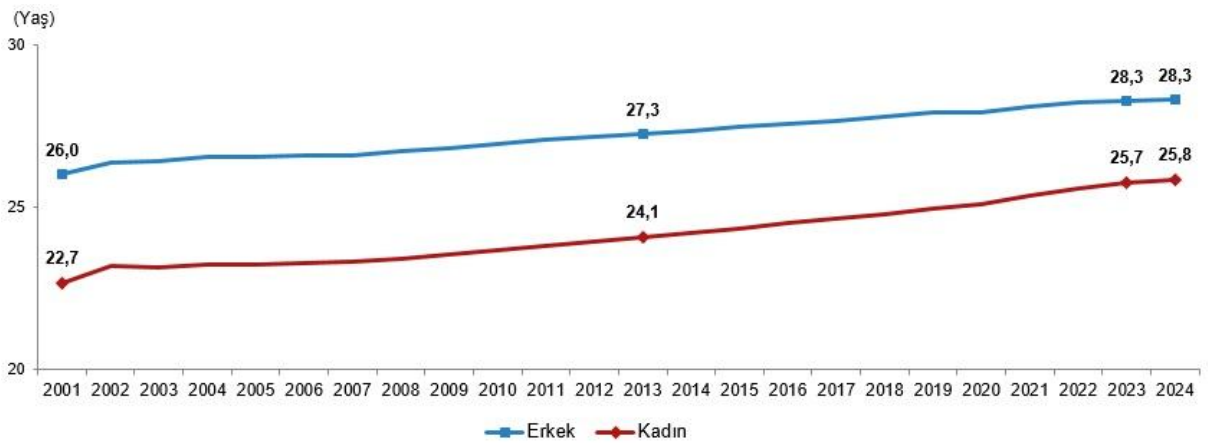
Keywords: Marriage, Anxiety, Hopelessness, Financial Well-Being, Marriage Anxiety.

1. GİRİŞ

Toplumun temel kurumlarının başında gelen aile, evlilik yolu ile kurulmakta ve böylelikle toplumun sürekliliği sağlanmaktadır. Saxton'a (1982) göre evlilik hem aile kurma işlevini yerine getiren hem de neslin devamlılığını sağlayan eşlerin birbirlerine ve çocuklarına karşı sorumluluklarını içeren ve süreklilik niteliği taşıyan evrensel bir sistemdir. Evlilik ve aile, tarih boyunca en eski toplumsal kurumlardan biri olarak kabul edilmekte olup toplumun temel yapı taşları arasında en önemli konumda bulunmaktadır. Sosyal yapının diğer tüm kurumları aileden türemekte ve ailenin etrafında şekillenmektedir (Orukpe ve Omoruyi, 2018; Behera ve Lenka, 2018). Geçmişten günümüze evlilik ve aile kurumunun varlığını koruması evlilik kurumunun önemini kaybetmediğini ve insanlar tarafından istenilen bir yaşantı olduğunu göstermektedir. Ancak günümüzde konuya ilişkin güncel istatistiklere bakıldığında evlilik oranlarının giderek azaldığı ve evlenme yaşının yükseldiği gözlenmiştir. Türkiye'de evlenen çift sayısı 2022 yılında 575.891, 2023 yılında 567.011 ve 2024 yılında 568.395 olarak istatistiklere yansımıştır. Bin nüfus başına düşen evlenme sayısını ifade eden kaba evlenme hızı, 2024 yılı itibarıyla binde 6,65 olarak gerçekleşmiştir (Şekil 1). Yıllar itibarıyla ortalama ilk evlenme yaşına ilişkin veriler incelendiğinde hem kadınlar hem de erkekler açısından evlenme yaşının artış eğilimi sergilediği görülmektedir. Bu kapsamda, 2024 yılında ortalama ilk evlenme yaşı erkeklerde 28,3, kadınlarda ise 25,8 olarak saptanmıştır. Buna bağlı olarak, cinsiyetler arasındaki ortalama ilk evlenme yaşı farkının 2,5 yıl olduğu tespit edilmiştir (Şekil 2) (TÜİK, 2024). Bu sonuçlar bireylerin evlenmeyi tercih etmediklerini veya evliliği ileri yaşlara ertelediklerini göstermektedir.

Şekil 1. 2001-2024 yılları arasında kaba evlenme hızı ve evlenme sayısı

Şekil 2. 2001-2024 yılları arasında cinsiyete göre ilk evlenme yaşları

Toplumda evliliğe en yakın demografik grup gençliktir. Bireyi yetişkinliğe hazırlayan önemli bir dönem olması nedeniyle üniversite öğrencileri, genç nüfus içinde özgün bir konuma sahiptir (Bener ve Günay, 2013). Toplumun geleceğinin inşasında özellikle önemli bir yükümlülüğe sahip olan üniversite gençliğinin evlilik ile ilgili algı ve kaygıları toplumun geleceği ve sürekliliği için büyük önem arz etmektedir. Geleceğin toplumu gençliğin evlenerek aile kurması ve çocuk sahibi olarak yeni nesli yetiştirmesi ile şekillenecektir. Günümüzde gençlerin içinde buldukları koşullar örneğin; istihdam olanakları, ekonomik krizler, bireyin kendisinin veya ailesinin gelir düzeyi, duygusal yaşam tercihi, bireysel ve çevresel beklentiler evlilik kurumuna algılarını etkilemektedir.

Bireylerin evlilik kararını vermesi beraberinde maddi ve manevi birçok sorumluluk ve yük getirmektedir. Ayrıca evlilik kurumunun getirdiği sorumluluklar üniversiteden yeni mezun olan gençler için çok zorlayıcı olabilmektedir. Gelecekleri ile ilgili belirsizlikler yaşayan gençler için zaman içerisinde evlilik kaygı duyulan, kaçınılan veya ertelenen bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Evlilik kaygısı toplumun beklentisi ve baskısı sonucunda da meydana gelebilmektedir. Ancak evlilik, gerekli koşulların sağlanması halinde bireyler tarafından gerçekleştirilmesi arzulanan bir yaşam biçimi olarak toplumsal önemini korumaya devam etmektedir.

Sonuç olarak, toplumun sürekliliği için evlilik ve aile kurumu oldukça önemlidir. Çünkü evlilik ve aile olguları, toplumsal yapının bütünleşmesini sağlayan, bireyleri bir arada tutan ve toplumsal devamlılığın sağlanmasında temel bir işlev üstlenen oluşumlar niteliği taşımaktadır (De Jong Gierveld, 1998). Dolayısıyla gençlerin evlilik ve aile kurma ile ilgili kaygılarına neden olan veya olması muhtemel değişkenlerin ortaya konulması toplumun temeli olan aile kurumu için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, bu araştırmada gençlerde evlilik kaygısına neden olduğu düşünülen finansal refah ve umutsuzluk değişkenlerinin evlilik kaygısı ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Evlilik Kaygısı

Evlilik kaygısı, bireylerin evlilik düşüncesiyle karşılaştıklarında ya da evliliğe ilişkin herhangi bir konu gündeme geldiğinde yaşadıkları endişe haliyle kendini gösteren, evlilikle ilişkili durumlara karşı kaçınma davranışı sergilemelerine neden olan olumsuz bilişsel ve duygusal süreçlerin eşlik ettiği yüksek düzeyde bir psikofizyolojik uyarılmışlık durumu olarak tanımlanabilmektedir (Çelik ve Erkilet, 2019). Henüz evlenmemiş bireyler açısından evlilik, çoğu zaman belirsizliklerle örülü, çok boyutlu ve karmaşık bir süreç olarak algılanmakta; bu algı ise bireyde kaygı düzeyinin artmasına zemin hazırlayabilmektedir (Carleton, 2012). Evlilik kaygısı; evlilikle ilişkili planlama süreçlerinin ve evliliğe dair konuların gündeme gelmesi durumunda, evli olmayan bireylerde genel kaygı örüntülerine benzer biçimde ortaya çıkan bir endişe durumu, evlilik ritüellerine ilişkin olumsuz bilişsel değerlendirmeler ve kaçınma eğilimli davranış örüntüleri (Çelik ve Erkilet, 2019) olarak tanımlanabileceği gibi; aynı zamanda evliliğe ilişkin karar alma süreçlerinde belirsizlik odaklı bilişsel süreçlerin etkinleşmesi (Carleton, 2012) biçiminde de kavramsallaştırılmaktadır.

Günümüzde evlilik yaşının yükselmesi ve evlilik oranlarının görece azalmasına rağmen, evlilik kurumu tarihsel önemini büyük ölçüde sürdürmektedir. Bununla birlikte, evlilik sürecinin beraberinde getirdiği sorumluluklar ve içerdiği öngörülemezlik unsurları, bu kurumu bireyler açısından kaygı ve endişe uyandıran bir olgu hâline getirebilmektedir. Nitekim bireylerin geleceğe yönelik evlilik beklentileri ve ideallerine sahip oldukları ortaya konulmuş olmakla birlikte (Manning vd., 2007), evlilik kavramı özellikle bekâr bireyler tarafından belirsizliklerle yüklü bir süreç olarak algılanabilmektedir. Kaygı tepkilerinin çoğunlukla belirsizlik durumlarında ortaya çıktığı belirtilmekte (Carleton, 2012) ve bireylerin mevcut belirsizliklerle başa çıkma sürecinde kaçınma ve inkâr gibi işlevsel olmayan başa çıkma stratejilerine yönedikleri ifade edilmektedir (Clark ve Beck, 2011). Evlilik kavramı, daha önce evlilik deneyimi yaşamamış bireyler açısından öngörülmesi güç ve belirsizlik içeren bir yaşam süreci olarak değerlendirilebilmektedir. Bu bağlamda, bireylerin deneyimlediği endişe duygusuna, öngörememe ve belirsizlik algısının da eşlik edebildiği belirtilmektedir (Carleton, 2012). Kaygı durumlarında bireylerin kaygı uyandıran uyarandan uzaklaşma eğilimi gösterdikleri dikkate alındığında (Clark ve Beck, 2011), evliliğe ilişkin kaygının söz konusu olduğu durumlarda da fizyolojik kaygı belirtilerinin ortaya çıkabildiği; bununla birlikte bireylerde evlilikten kaçınma ve evlilikle ilişkili

durumlardan uzaklaşmaya yönelik davranış örüntülerinin gelişebildiği ifade edilmektedir (Çelik ve Erkilet, 2019). Çelik ve Erkilet' e (2019) göre evlilik kaygı düzeyi yüksek olan bireyler, evlilik kararını verme konusunda kendilerini yeterince hazır hissetmeyebilmekte ve buna bağlı olarak evlilikten kaçınma eğilimi gösterebilmektedirler.

Evlilik kaygısı yaşayan bireyler, aynı zamanda özgürlüğünün kısıtlanacağı ve bireysel alanlarının baskılanacağı endişesini taşıyan kişiler olarak da değerlendirilebilmektedir. Bu bireyler, kendilerini evlilik için yeterince hazır ve uygun görmemeleri nedeniyle evlilikten kaçınma eğilimi gösterebilmektedir (Çelik ve Erkilet, 2019). Özellikle ekonomik bağımsızlığın sağlanması, eğitim sürecinin tamamlanması ve psikososyal olgunluk düzeyine ulaşılması gibi unsurlar, genç bireyler açısından evlilik sürecine geçişin temel belirleyici önkoşulları arasında değerlendirilmektedir. Buna karşın, bireysel özgürlüğün sınırlandırılacağı yönündeki düşünceler ile kariyer hedeflerinin evlilik öncesinde gerçekleştirilmesine yönelik eğilim, evliliğe yönelik olumsuz ve mesafeli bir tutumun göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Genç bireyler, evlilik sorumluluğunu üstlenme sürecine girmeden önce mesleki yeterliliğe ulaşarak finansal özgürlüklerini kazanmayı ve bu koşullar çerçevesinde bir aile yaşamı kurmayı amaçlamaktadırlar (Erkol, Şahin ve Avcı, 2021).

2.2. Umutsuzluk

Rideout ve Montemuro (1986) umudu, geleceğe ilişkin bir gayenin gerçekleşmesine yönelik iyimser beklentiler kümesi olarak kavramsallaştırmaktadır. Bu bağlamda umut, bireyin kendi benliğine ilişkin bir dilek ya da hedefe yönelmesini ifade eden psikolojik bir yönelim olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık umutsuzluk ise, geleceğe ilişkin kötümser tutumların varlığı şeklinde tanımlanmaktadır (Aloba, Ajao, Alimi ve Esan, 2016). Snyder ve diğerlerine (2004) göre umutsuzluk, umutlu düşünce biçiminin ya da hedefe ulaşmak için gerekli yolların veya bu yolları kullanma motivasyonunun bulunmaması durumudur. Beck (1967) ise umutsuzluğu, bireyin gelecekte yaşanması muhtemel olaylara ilişkin olarak hem kendisine hem de çevresine yönelik geliştirdiği olumsuz beklentiler bütünü şeklinde kavramsallaştırmaktadır. Söz konusu beklentilere sahip bireylerin, karşılaştıkları güçlükleri çözme kapasitesinden yoksun olduklarına, amaç ve hedeflerine ulaşamayacaklarına ve geleceklerinin olumlu yaşantılardan ziyade olumsuzluklarla karakterize edileceğine inanma eğiliminde oldukları belirtilmektedir (Collazzone vd., 2020). Kısaca umutsuzluk, bireyin geleceğe ilişkin geliştirdiği karamsar beklentilerin düzeyi olarak kavramsallaştırılmaktadır (O'Connor vd., 2000).

Umutsuzluk kaygı, gelecek kaygısı ve belirsizlik kavramları ile ilişkilidir. Umutsuzluk, kuramsal bağlamda geleceğe yönelik kaygının ortaya çıkmasında önemli bir risk unsuru olarak değerlendirilmektedir. Kaygı düzeyindeki artış, bireyin geleceğine ilişkin olumsuz değerlendirmelerde bulunmasına ve kontrol duygusunu yitirerek yönsüzlük yaşamasına neden olmaktadır. Bu durum, bireyin ruh sağlığını tehdit eden ciddi bir psikolojik sorun hâline gelebilmektedir (Bozkur, Kıran ve Cengiz, 2020). Bireyin günlük yaşamındaki stresörler ve belirsizlik durumları arttıkça umutsuzluğu da artış gösterecektir. Nitekim yüksek düzeyde umutsuzluk, intihar eğilimi ve depresyon başta olmak üzere çeşitli psikopatolojik belirtilerle gerek eşzamanlı gerekse nedensel düzlemde ilişkili bulunmuştur (Marchetti, 2019). Bu bağlamda, bireyin belirsizlik durumlarına karşı tolerans düzeyi de umutsuzlukla yakından ilişkili önemli bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Belirsizliğe karşı düşük düzeyde tahammül gösteren bireylerin, bu tür durumları tehdit edici, kaygı verici ve stresli olarak algıladıkları; dolayısıyla belirsizlik içeren durumlardan kaçınma eğiliminde oldukları saptanmıştır (Buhr ve Dugas, 2002). Bu çerçevede belirsizliğe tahammülsüzlük, umutsuzluğun ortaya çıkışı ve sürdürülmesi bakımından belirleyici bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Bozkur, Kıran ve Cengiz, 2020).

Günümüzde önemli sayıda genç, geleceğe yönelik umutsuzluk duygularıyla baş etmeye çalışmaktadır. Finansal belirsizlikler, çevresel problemler, işsizlik riski ve toplumsal baskılar gibi yapısal ve psikososyal etmenler, gençlerin geleceklerine ilişkin kaygı ve endişe geliştirmelerine yol açabilmektedir. Özellikle finansal istikrarsızlık, işsizlik, eğitim ile kariyer hedeflerine ulaşmada yaşanan güçlükler, genç bireylerin gelecek kaygısını belirgin biçimde artırmaktadır. Bu bağlamda söz konusu etmenler, bireylerin yaşam hedeflerini yapılandırma sürecinde belirleyici bir rol üstlenerek karar verme mekanizmalarını anlamlı düzeyde etkileyebilmektedir (Türk vd., 2022; Yücel ve Buz, 2023). Geleceğe ilişkin umutsuzluk ve kaygıların, gençlerin ekonomik geleceklerine dair duydukları güvensizlikle ilişkili olduğu değerlendirilebilir. Ekonomik belirsizlik ortamı, evlilik gibi önemli ve uzun vadeli bir kararın

alınmasında bireylerde isteksizlik ve tereddüt oluşmasına yol açabilmektedir. Nitekim evlilik, belirli bir düzeyde finansal istikrar gerektiren bir yaşam adımı olup, geleceğe yönelik belirsizliklerin yoğun olduğu koşullarda bu adımın atılması daha güç bir hâl almaktadır. Umutsuzluk duygusu, bireyin kendi yaşamında sağlıklı ve başarılı bir ilişki kurma yeterliğine ilişkin kuşku geliştirmesine yol açabilmektedir. Özellikle bekar gençlerde geleceğe yönelik umutsuzluk düzeyinin artması, ilişkilerin sürdürülebilirliğine dair şüpheleri beraberinde getirmekte ve bu durum evliliğe yönelik olumlu tutumların zayıflamasına neden olabilmektedir. Ayrıca gelecek kaygısı, toplumsal ve kültürel bağlamda evliliğe atfedilen normatif beklentilerle çatışabilmektedir. Evlilikle ilişkilendirilen bu beklentileri karşılayamama endişesi, umutsuzluk duygusunu daha da pekiştirerek evliliğe yönelik olumlu tutumların azalmasına katkıda bulunabilmektedir (Türk, 2024).

2.3. Finansal Refah

Finansal refah kavramını açıklamadan önce refah kavramı kısaca tanımlanacak olursa Danna ve Griffin (1999) refahı, bireylerin psikofiziksel sağlık durumlarının yanı sıra hem iş yaşamında hem de iş dışındaki alanlarda deneyimledikleri doyum düzeyi çerçevesinde tanımlamaktadır. Bu kapsamda refah, bireyin yaşamının farklı alanlarına ilişkin bütüncül bir değerlendirme sonucunda ulaştığı genel yaşam memnuniyetini ifade etmektedir. Bu doğrultuda, refahın bütüncül yapısının anlaşılabilirliği için refahın önemli bir bileşeni olan finansal refah boyutunun ayrıca incelenmesi önem taşımaktadır. Geçmişte daha çok mutluluk ve yaşam doyumuyla ilişkilendirilen finansal refah kavramı, günümüzde bireylerin gelirlerinden duydukları tatminin yanı sıra temel gereksinimlerini karşılayabilme, yaşam standartlarını iyileştirme ve ekonomik anlamda kendilerini güvende hissetme gibi hem maddi hem de manevi bileşenleri kapsayan çok boyutlu bir yapı olarak ele alınmaktadır (Taft vd., 2013). Küresel düzeyde giderek önem kazanan finansal refah, bireyin yalnızca mevcut finansal ihtiyaçlarını karşılayacak finansal kaynaklara sahip olması değil, aynı zamanda uzun vadeli hedeflerini gerçekleştirebilme kapasitesi ve bu doğrultuda kendisini finansal açıdan güvende hissetmesi durumu olarak tanımlanmaktadır. Benzer şekilde, Consumer Financial Protection Bureau (CFPB) tarafından yayımlanan raporda (2015) finansal refah, bireyin mevcut ve gelecekteki finansal yükümlülüklerini bütünüyle karşılayabilmesi, finansal geleceğine ilişkin güven duygusu geliştirebilmesi ve yaşamdan doyum almasını mümkün kılacak tercihleri yapabilme kapasitesi olarak tanımlanmıştır (CFPB, 2015, s. 18).

Finansal refah kavramına ilişkin farklı tanımlamalar bulunsa da bu tanımların özünde vurgulanan unsurlar büyük ölçüde örtüşmektedir. Özellikle 1990'lı yıllar ve öncesinde yapılan tanımlarda, finansal refahın bireyin genel yaşam memnuniyeti ve mutluluk düzeyiyle ilişkilendirildiği görülmektedir. Örneğin, Fergusson ve arkadaşları (1981) finansal refahı bireyin gelir düzeyi ve sahip olduğu maddi varlıklarla; Leach ve arkadaşları (1999) ise bireyin finansal durumundan duyduğu memnuniyet ile açıklamışlardır. Ancak son dönem literatürde, finansal refah tanımlarının daha çok bireyin hem maddi hem de manevi anlamda finansal durumuna ilişkin algılarına, yaşam standardını yükseltebilme kapasitesine, temel gereksinimlerini karşılayabilme yeterliliğine ve finansal güvenlik hissine odaklandığı görülmektedir (Taft vd., 2013). Prawitz ve arkadaşları (2006), finansal refah kavramına stres boyutunu da dahil ederek, bunu bireyin kişisel mali durumundan kaynaklanan stres düzeyi ile genel esenlik seviyesi bağlamında tanımlamaktadır. Barclays (2014) tarafından ifade edildiği üzere finansal refah, bireyin hem mevcut durumda hem de geleceğe yönelik olarak finansal açıdan sağlıklı ve güvende olduğunu hissetmesi durumunu ifade etmektedir. Goldsmith (2000), finansal refahı; bireylerin veya ailelerin, işsizlik, sağlık sorunları, hastalık, yoksulluk ve emeklilik gibi ekonomik risklere karşı kendilerini finansal açıdan güvende hissetmeleri durumu olarak tanımlamaktadır. Bu tanım çerçevesinde, finansal refah yalnızca mevcut gelir düzeyiyle değil, aynı zamanda gelecekte karşılaşılabilecek ekonomik belirsizliklere karşı duyulan güven duygusuyla da ilişkilidir. Benzer şekilde, Taft ve arkadaşları (2013) da finansal refahı, bireylerin veya ailelerinin ekonomik yaşamda karşılaşılabilecekleri işsizlik, borçluluk, iflas ve yoksulluk gibi risklerden korunmuş bir biçimde, kendilerini maddi açıdan yeterli ve güvende hissetmeleri olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda finansal refah, yalnızca ekonomik yeterliliği değil, aynı zamanda bireyin öznel finansal güvenlik algısını da kapsayan çok boyutlu bir kavram olarak değerlendirilmektedir.

Finansal refah, Dünya genelinde evlilik yaşının giderek yükselmesinin ve evlilik oranlarının azalmasının nedenleri arasında yer almaktadır. Finansal yetersizlikler ve artan yaşam maliyetleri nedeniyle aile

kurumu, özellikle son yıllarda önemli ölçüde dönüşüme uğramakta; evlenen bireylerin sayısı azalırken, boşanma oranlarında ve aile kurmaksızın yaşamayı tercih eden bireylerin oranında artış gözlemlenmektedir. Bu bağlamda finansal koşullar, evliliğe yönelik olumlu bir tutumun geliştirilmesinde ve evlilik için güvenli bir zeminin oluşturulabilmesinde oldukça önemlidir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

3.1. Araştırmanın Amacı

Evlilik, bireyin yaşam sürecindeki en önemli dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte evlilik kararı, bireyin üstlenmesini gerektiren maddi ve manevi nitelikte çok sayıda sorumluluk ve yükümlülüğü de beraberinde getirmektedir. Her ne kadar toplumlar arasında farklılıklar gözlemlense de evlenerek aile kurma olgusu çoğu bağlamda arzu edilen bir yaşam biçimi olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede evlilik, gerekli koşulların sağlanması halinde gerçekleştirilmesi istenen bir yaşam düzeni olarak toplumsal önemini korumaya devam etmektedir. Ancak günümüzde, konuya ilişkin güncel istatistiklere bakıldığında evlilik oranlarının giderek azaldığı gözlenmektedir. Evlilik kurumunun sürekliliğinin sağlanamaması toplumun devamlılığı için bir tehlike oluşturacaktır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı; üniversite gençliğinde, finansal refah ve umutsuzluk ile evlilik kaygısı arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda hem Dünya’da hem de ülkemiz’de evlilik oranlarının azalması ve evlenme yaşının artması gençlerdeki evlilik kaygısının giderek yükseldiğini düşündürmektedir. Bu açıdan toplumların devamlılığının sağlanmasında gelişimsel açıdan eş seçme ve evliliğe hazırlık aşamasında önemli bir dönemde olan üniversite öğrencilerinin evlilik kaygılarının ortaya konulması ve değerlendirilmesi önemlidir. Konu ile ilgili literatür tarandığında; evlilik kaygısının mutluluk korkusu, gebelik öncesi doğum korkusu, psikolojik sağlık, bağlanma stilleri, bilişsel çarpıtmalar, bilişsel duygu düzenleme stratejileri, karar verme becerileri, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, benlik ayrımlaşması, kadınların benlik saygısı, evliliğe yüklenen anlam, ayrılık anksiyetesi düzeyi, ruhsal hastalık riski, yaşam kalitesi, evlilik beklentileri, akılcı olmayan inançlar, psikolojik esneklik, beden algısı, cinsel benlik şeması ve yalnızlık düzeyleri gibi değişkenler ile incelenmiş olduğu görülmektedir. Ancak, bu çalışma diğerlerinden farklı olarak finansal refah ve umutsuzluk değişkenlerine odaklanmakta olup üniversite gençliğindeki evlilik kaygısı, finansal refah ve umutsuzluk ilişkisi bağlamında incelenmektedir. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçların evlilik kaygısı açısından farkındalık oluşturması ve kaygının azaltılmasına yönelik ilgili kurumlar ve araştırmacılar/uzmanlar tarafından çalışmaların gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

4. YÖNTEM

4.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bölümlerinin (Aile ve Tüketici Bilimleri, Maliye, İktisat, Sosyal Hizmet, Sağlık Yönetimi, Uluslararası İlişkiler, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, İşletme) 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında 2024 - 2025 güz ve bahar döneminde öğrenim gören 4010 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde, 1. sınıfta 862, 2. sınıfta 740, 3. sınıfta 982 ve 4. sınıfta 1426 öğrencinin öğrenim görmekte olduğu belirlenmiştir. G Power analizi (%95) güç düzeyi oranı ile örneklem hacmi 364 olarak hesaplanmıştır. Sınıflar, tabaka olarak düşünülerek tabakalı örnekleme yöntemi ile (Çıngı, 2009, s. 108) toplam 364 öğrenciye anket formunun uygulanması gerektiği hesaplanmıştır. Ancak çalışmanın güvenilirliğini artırmak ve hatalı veya eksik doldurulan anketler nedeniyle 400 öğrenciye ulaşılması hedeflenmiştir. Örneklem kapsamında 1. sınıftan 78, 2. sınıftan 67, 3. sınıftan 89 ve 4. sınıftan 130 öğrenciye ulaşılması gerektiği hesaplanmıştır. Ancak son sınıf öğrencilerinin zorunlu staj yükümlülükleri nedeniyle kampüs ortamında erişim sağlanamamış ve bu nedenle hedeflenen öğrenci sayısına ulaşamamıştır.

Araştırma evreninin Hacettepe Üniversitesi olarak belirlenmesinin nedenleri şu şekildedir:

- Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere ulaşmak,
- Daha önce benzer bir araştırmanın gerçekleştirilmemiş olması,

→ Uygulamada kolaylık sağlanması bakımından araştırmacının kolaylıkla erişebileceği bir bölgede yer almasıdır.

4.2. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amaçları çerçevesinde ve literatür ışığında bu çalışmada aşağıdaki hipotezler incelenecektir:

H₁: Üniversite öğrencilerinde umutsuzluk ve evlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₂: Üniversite öğrencilerinde finansal refah ve evlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₃: Üniversite öğrencilerinde finansal refah ve umutsuzluk arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₄: Evlilik kaygısı ile umutsuzluk arasındaki ilişkide finansal refah aracı bir etkidir.

4.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında hedeflenen sayıda öğrenciye ulaşılabilmesi ve uygulama sürecinde hem öğrencilere hem de araştırmacıya kolaylık sağlanması gibi gerekçelerle çevrimiçi anket formu kullanılmıştır.

4.3.1. Araştırma Formunun Hazırlanması

Anket soruları ve kullanılan ölçme araçları, ilgili literatürün taranması ve daha önce gerçekleştirilmiş benzer çalışmaların incelenmesi sonucunda, araştırmanın kuramsal çerçevesiyle uyumlu olacak biçimde belirlenmiştir. Öğrencilere yönelik olarak hazırlanan çevrimiçi anket formu dört bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölüm, öğrencilerin ve ailelerinin demografik özelliklerine ilişkin bilgilerin yer aldığı sorulardan oluşmaktadır. Bu kapsamda araştırma formunun “Genel Bilgiler” başlığı altında öğrencinin yaşı, cinsiyeti, sınıfı, bölümü, çalışma durumu, ailenin gelir düzeyi, yaşanan konutun mülkiyeti, motorlu araç sahibi olma durumu ve duygusal birliktelik vb. sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde; öğrencilerin umutsuzluk düzeylerini ölçmeye yönelik “Beck Umutsuzluk Ölçeği”, üçüncü bölümde; öğrencilerin finansal refah durumları hakkında bilgi vermesi amaçlanan “Finansal Refah Ölçeği” yer almaktadır. Araştırma formunun son bölümü olan dördüncü bölümde ise; öğrencilerin evlilik kaygı düzeylerini ölçmeye yönelik “Evlilik Kaygısı Ölçeği” yer almaktadır.

Katılımcılara, gönüllülük esasına dayalı katılım ve gizlilik ilkelerini vurgulayan bilgilendirilmiş gönüllü onam formu sunulmuştur. Ayrıca araştırmanın veri toplama sürecine başlanmadan önce Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu’ndan Aralık 2024 tarihinde etik onay alınmıştır.

4.3.2. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Araştırmada evlilik kaygısı, umutsuzluk ve finansal refah düzeylerinin ölçülmesinde kullanılan ölçeklere ilişkin ayrıntılı bilgilere aşağıdaki başlıklar altında yer verilmiştir.

4.3.2.1. Evlilik Kaygısı Ölçeği

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin evlilik kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla Çelik ve Erkilet (2019) tarafından geliştirilen Evlilik Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. 13 maddeden oluşan ve 4’lü likert tipi bir yanıt formatına sahip olan bu ölçek, Kesinlikle katılmıyorum (0), Katılmıyorum (1), Katılıyorum (2) ve Tamamen katılıyorum (3) seçenekleri ile derecelendirilmektedir. Ölçeğin maddelerine örnek olarak “evlilik konuşulurken huzursuz olurum”, “evlilikle ilgili olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder” ve “hiçbir zaman evliliğe tam olarak hazır olduğumu hissedemem” verilebilir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 0-39 arasındadır. Evlilik Kaygısı Ölçeği, katılımcılara evlilikle ilgili çeşitli durumlar sunmakta ve bu durumlara katılım derecelerini değerlendirmelerini istemektedir. Ölçekteki maddeler, evlilik kaygısını çeşitli boyutlarıyla ölçmeyi amaçlamakta olup, elde edilen yüksek puanlar, bireyin evlilik konusunda daha yoğun kaygı deneyimlediğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik düzeyi hem iç tutarlılık hem de test-tekrar test yöntemi ile değerlendirilmiştir. İç tutarlılık katsayısı .93 olarak saptanmış olup, korelasyon analizinden elde edilen test tekrar test sonucu ise ölçeğin tutarlılık/kararlılık katsayısının .79 olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin her bir maddesinin evlilik kaygısını ölçme açısından anlamlı katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Yapılan tüm bu değerlendirmeler, Evlilik Kaygısı Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu desteklemektedir.

4.3.2.2. Finansal Refah Ölçeği

Üniversite öğrencilerinin finansal refah düzeylerinin ölçülmesi amacıyla, Consumer Financial Protection Bureau (2015) tarafından geliştirilen ve Çopur ve Menjivar (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilen Finansal Refah Ölçeğinden yararlanılmıştır. Finansal Refah Ölçeği, ilk altı ifade için 0 = hiç, 1 = çok az, 2 = biraz, 3 = çok iyi, 4 = tam olarak ve son dört ifade için 0 = hiçbir zaman, 1 = nadiren, 2 = bazen, 3 = sık sık, 4 = her zaman biçiminde derecelendirilen toplam on ifadeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçekte yer alan maddeler arasında; maddi harcamalarımı karşılayamıyorum, maddi durumum hayatımı kontrol ediyor, maddi durumum yüzünden hayatımda istediğim şeyleri asla elde edemeyecekmişim gibi hissediyorum ve beklenmedik büyük bir harcama ile başa çıkabilirim gibi maddeler bulunmaktadır. Ölçeğin ilk altı ifadesinden 3., 5. ve 6. ifadeler ve son dört ifadeden 7., 9. ve 10. ifadeler ters kodlanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha = .88$ olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 0-40 arasında değişmektedir.

4.3.2.3. Beck Umutsuzluk Ölçeği

Araştırmada, katılımcıların umutsuzluk düzeylerini belirlemek amacıyla, Aaron T. Beck ve arkadaşları (1974) tarafından geliştirilen ve Durak ile Palabıyıkoglu (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek toplamda 20 ifadeden oluşmaktadır. Ölçek uygulandığında bireylerden ölçekteki ifadelerin karşısında yer alan "Evet" veya "Hayır" seçeneklerinden birini seçmeleri istenmektedir. Ölçekte yer alan maddelere "geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum, "istediğim her şeyi elde etmek için çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim" ve "gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor" maddeleri örnek olarak verilebilir. Ölçekteki (2, 4, 7, 9,11, 12, 14, 16, 17, 18, 20) numaralı ifadelere verilen "Evet" yanıtı için 1 puan, (1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15 ve 19) numaralı ifadelere verilen "Hayır" yanıtı için de her bir ifade 1 puan olacak şekilde hesaplama yapılmaktadır. Sonuç için tüm maddelerin puanları toplanmaktadır. Ölçekte elde edilen puanlar, umutsuzluk düzeyini değerlendirmek için şu şekilde yorumlanmaktadır: 0-3 puan aralığı bireyde umutsuzluğun bulunmadığını, 4-8 puan aralığı düşük düzeyde umutsuzluk olduğunu, 9-14 puan aralığı orta düzeyde umutsuzluk olduğunu ve 15-20 puan aralığı yüksek düzeyde umutsuzluk olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan ise 0'dır; dolayısıyla bireylerin puanları arttıkça umutsuzluk düzeyi de paralel olarak yükselmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha = 0,93$ olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, ölçeğin Türkçe formunun güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile değerlendirilmiş ve 0,86 olarak bulunmuştur.

4.3.3. Araştırma Formunun Uygulanması

Çevrimiçi anket formu, araştırmanın evreni olarak belirlenen Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören lisans öğrencileri arasından çevrimiçi katılımı gönüllü olarak kabul eden katılımcılara, Aralık 2024 – Mart 2025 tarihleri arasında uygulanmıştır. Katılımcılara, araştırmacının sosyal ve akademik ağı aracılığıyla; yüz yüze ortamlarda paylaşılan anketin QR kodu ile (WhatsApp ve Instagram) sosyal medya platformları üzerinden ulaşılmıştır. Anketin ortalama doldurulma süresi yaklaşık 15 dakika olarak belirlenmiştir. Toplamda 400 anket formu dağıtılmış olup, geri dönüşü sağlanamayan ve eksik ya da hatalı doldurulan 36 form kayıp veri olarak değerlendirilmiş ve analiz sürecine dâhil edilmemiştir. Bu doğrultuda, 364 katılımcıya ait geçerli anket verisi istatistiksel analizlerde kullanılmıştır.

4.3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma evreninin Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesindeki lisans öğrencileriyle sınırlı olması, çalışmanın temel sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu nedenle araştırmadan elde edilen bulgular yalnızca söz konusu örneklem kapsamında değerlendirilmelidir.

4.3.5. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Katılımcılara ilişkin genel bilgilerin sunulmasında frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlikleri Cronbach Alfa katsayıları hesaplanarak analiz edilmiştir. Veri dağılımlarının normalliği çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılarak, değişkenler arasındaki ilişkiler ise Pearson momentler çarpımı korelasyon testiyle analiz edilmiştir. Etki analizi için PROCESS Macro kullanılmıştır. PROCESS Macro ile bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişkenler üzerindeki etkileri ölçülebildiği gibi aracı ve düzenleyici değişkenlerin etkileri de ölçülebilmektedir. Umutsuzluğun evlilik kaygısı üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olup olmadığı Bootstrap tekniği ile elde edilen güven aralıklarına göre analiz edilmiştir.

4.3.5.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizleri

Araştırmanın anket formunda yer alan Beck Umutsuzluk Ölçeği, Finansal Refah Ölçeği ve Evlilik Kaygısı Ölçeğinin güvenilirlikleri Cronbach Alfa değerleri hesaplanarak test edilmiştir (Tablo 1). Güvenirlik analizlerinden önce ölçeklerdeki ters yönlü maddeler yeniden düzenlenmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde; Beck Umutsuzluk Ölçeği, Finansal Refah Ölçeği ve Evlilik Kaygısı Ölçeği'ne ait Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayılarının 0,84 ile 0,95 arasında değiştiği belirlenmiştir. Cronbach Alfa değerinin 0,80 ve üzerinde olmasının yüksek düzeyde güvenilirliğe işaret ettiği kabul edildiğinden (Nakip ve Yaraş, 2017), araştırmada kullanılan ölçme araçlarının güvenilirlik ölçütlerini karşıladığı değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Beck Umutsuzluk, Finansal Refah ve Evlilik Kaygısı Ölçeklerinin Güvenirlik Analizleri

Ölçekler	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Beck Umutsuzluk Ölçeği	20	0,84
Finansal Refah Ölçeği	10	0,84
Evlilik Kaygısı Ölçeği	13	0,95

4.3.5.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimsel İstatistikleri ve Normallik Analizleri

Araştırmanın anket formunda yer alan Beck Umutsuzluk Ölçeği, Finansal Refah Ölçeği ve Evlilik Kaygısı Ölçeğinin minimum, maksimum, aritmetik ortalama, standart sapma çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış ve aşağıda Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların umutsuzluk ölçeğine ait ortalama puanlarının 6,17 olduğu görülmektedir. 4-8 arasındaki umutsuzluk puanları düşük düzeyde umutsuzluğa işaret etmektedir (Durak ve Palabıyıköğlü, 1994). Dolayısıyla katılımcıların genel olarak düşük düzeyde bir umutsuzluğa sahip oldukları söylenebilir.

Katılımcıların finansal refah puanı ortalamasının ise 20,03 olduğu bulunmuştur ki bu puan ölçekten alınabilececek minimum ve maksimum puanlarının tam ortasına denk gelmektedir. Dolayısıyla, katılımcıların finansal refah açısından kendilerini ne çok iyi bir konumda ne de çok kötü bir konumda algıladıkları yorumu yapılabilir.

Katılımcıların evlilik kaygısı puanı ortalaması ise 14,34'tür. Ölçekten alınabilececek maksimum puanın 39 olduğu düşünüldüğünde katılımcıların evlilik kaygısı ortalamasının görece düşük olduğu çıkarımı yapılabilir.

Tablo 2'de araştırmada kullanılan ölçeklere ait çarpıklık ve basıklık değerleri de gösterilmiştir ve bu değerlerin tamamının ± 1 aralığında olduğu görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olması durumunda veri dağılımlarının normal olduğu kabul edildiğinden (George ve Mallery,

2010) ölçeklere ait verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır ve araştırmanın sonraki analizlerinde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 2. Beck Umutsuzluk, Finansal Refah ve Evlilik Kaygısı Ölçeklerinin Betimsel İstatistikleri ve Normallik Analizleri

Değişkenler	Min.	Max.	\bar{X}	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Umutsuzluk	0,00	20,00	6,17	4,37	0,96	0,35
Finansal Refah	1,00	40,00	20,03	7,51	-0,11	0,04
Evlilik Kaygısı	0,00	39,00	14,34	8,94	0,36	0,05

5. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmektedir. Bu doğrultuda; katılımcıların demografik ve sosyoekonomik özelliklerine ilişkin bulgular, evlilik kaygısı ile umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular, evlilik kaygısı ile finansal refah düzeyleri arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular, finansal refah düzeyleri ile umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular ile umutsuzluk ve evlilik kaygısı arasındaki ilişkide finansal refahın aracı rolüne ilişkin bulgular alt başlıklar hâlinde sunulmaktadır.

5.1. Katılımcılara İlişkin Sayısal ve Yüzdesele Dağılımlar

Katılımcıları tanımlamak amacıyla incelenen demografik ve sosyoekonomik değişkenler cinsiyet, yaş, öğrenim görülen sınıf, bölüm, çalışma durumu, aile gelir düzeyini değerlendirme durumu, aile gelir düzeyinden memnuniyet derecesi, yaşanan konutun mülkiyet durumu, aile motorlu araç sahipliği durumu, mezun olduktan sonra iş bulma kaygısı, mezun olduktan sonra iş bulma süresine ilişkin düşünce, duygusal yaşam tercihi ve duygusal birliktelik durumudur.

Bulgular incelendiğinde, katılımcıların dörtte üçünü kadınların oluşturduğu görülmektedir (%74,7). Katılımcılar arasında 22 yaşında olanlar (%21,2) önde gelmekte olup bunu sırasıyla 20 yaşında (%20,3), 21 yaşında (%18,7), 19 yaşında (%14,8), 23 yaşında (%11,0), 18 yaşında (%7,7) ve 24-26 yaşlarında (%6,3) olanlar izlemektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıf düzeyi dağılımı birbirine benzerlik göstermektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıflar incelendiğinde; öğrencilerin %26,6'sının 1.sınıfta, %26,1'inin 2.sınıfta, %22,8'inin 3.sınıfta ve %24,5'inin 4.sınıfta öğrenimlerine devam etmekte olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların bölüm dağılım oranları birbirine yakın olup en yüksek katılım Sosyal Hizmet (%17,0), en düşük katılım ise Aile ve Tüketici Bilimleri (10,4) bölümünden gerçekleşmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerden dörtte üçünden fazlasının (%85,2) çalışmadığı ve yalnızca %14,8'inin çalıştığı saptanmıştır. Aile gelir düzeyine bakıldığında, katılımcıların ailelerinin yarısından biraz fazlasının (%56,6) gelirlerinin giderlerine denk olduğu anlaşılmaktadır. Geliri giderinden az olan ailelerin oranı %16,5 iken geliri giderinden fazla olan ailelerin oranı ise %26,9'dur. Katılımcıların %38,7'si ailesinin gelir durumundan memnun ve %4,9'u da çok memnundur. Ne memnun ne de memnun olmayan katılımcıların oranı ise %36,0'dır. Ailesinin gelir durumundan memnun olmayan öğrencilerin oranı ise %20,3'tür. Katılımcıların yarıdan fazlası (%67,9) yaşadıkları konutta ev sahibi olduklarını belirtirken %27,2' si kiracı, %4,9'u ise ev sahibi olmayıp kira ödememektedir. Katılımcıların yarısından fazlasının (%76,4) ailesine ait motorlu bir aracı bulunmaktadır.

Katılımcıların %69,5'inin mezun olduktan sonra iş bulma konusunda bir kaygısı bulunmaktadır. Kaygı konusunda net bir fikri olmayanların oranı %16,8'dir. Mezun olduktan sonra iş bulma kaygısı olmayanların oranı ise %13,7'dir. Katılımcıların çoğunluğu mezun olduktan sonra bir yıl (%40,9) veya iki yıl (%30,8) sonra bir iş bulabileceklerini düşünmektedirler. Katılımcıların yarısından biraz fazlası (%51,1) evlenmeyi planlamakta, %31,6'sı ise yalnız yaşamayı düşünmektedir. Evlenmeden birlikte yaşamayı düşünenlerin oranı ise %17,3'tür. Katılımcıların duygusal birliktelik durumları incelendiğinde ise yarıdan fazlasının (%57,7) duygusal bir birlikteliği yoktur.

5.2. Umutsuzluk, Finansal Refah ve Evlilik Kaygısı Arasındaki İlişkilerin Analizi

Umutsuzluk, finansal refah ve evlilik kaygısı arasındaki ilişkiler Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi ile incelenmiş olup, elde edilen bulgular aşağıda Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3 incelendiğinde, umutsuzluk ile evlilik kaygısı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,34$ ve $p<0,01$). Umutsuzluk veya evlilik kaygısı değişkenlerinden birisinde bir artış meydana geldiğinde diğer değişkende de bir artış meydana geldiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3 incelendiğinde, finansal refah ile evlilik kaygısı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,28$ ve $p<0,01$). Finansal refah veya evlilik kaygısı değişkenlerinden birisinde bir artış meydana geldiğinde diğer değişkende bir azalma meydana geldiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3 incelendiğinde, umutsuzluk ile finansal refah arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=-0,47$ ve $p<0,01$). Umutsuzluk veya finansal refah değişkenlerinden birisinde bir artış meydana geldiğinde diğer değişkende bir azalma meydana geldiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Umutsuzluk, Finansal Refah ve Evlilik Kaygısı Arasındaki İlişkilerin Analizi

Değişkenler	Umutsuzluk	Finansal Refah	Evlilik Kaygısı
Umutsuzluk	1		
Finansal Refah	-0,47**	1	
Evlilik Kaygısı	0,34**	-0,28**	1

*. Değişkenler arasındaki ilişki 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

**.. Değişkenler arasındaki ilişki 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

5.3. Doğrudan ve Dolaylı (Aracılık) Etkilerin Analizleri

Umutsuzluk ve finansal refahın evlilik kaygısını nasıl etkilediği ve umutsuzluğun evlilik kaygısı üzerine olan etkisinde ve finansal refahın aracılık rolü olup olmadığı PROCESS Macro kullanılarak analiz edilmiş ve bulgular Şekil 3'te sunulmuştur.

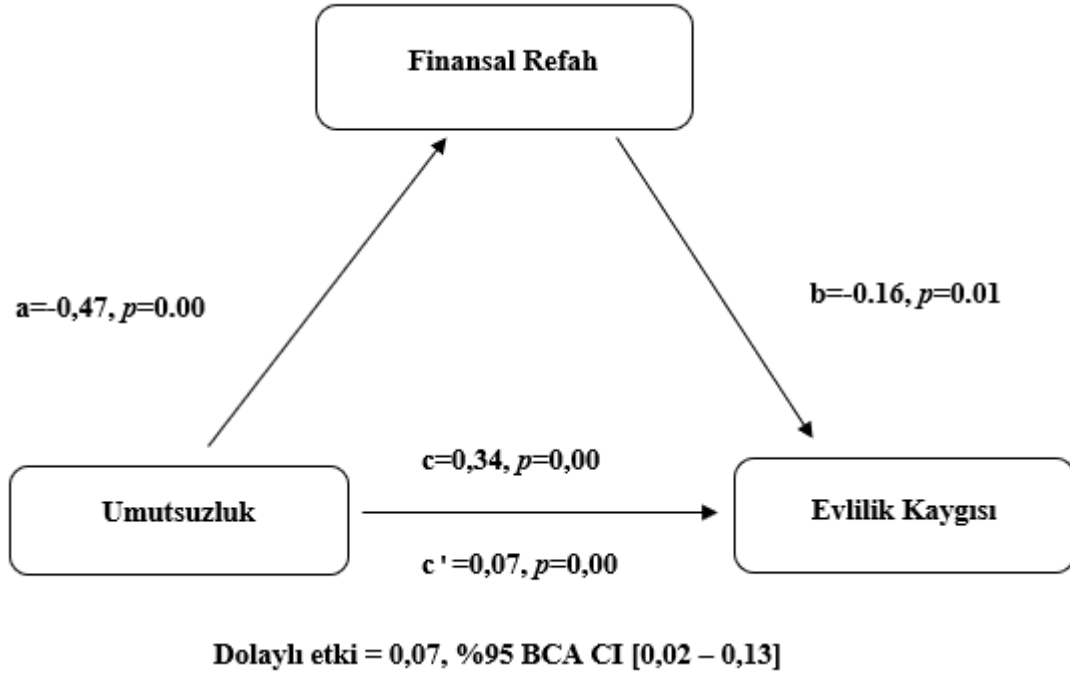
Şekil 3'te bağımsız değişkenin aracı değişken üzerindeki etkisini gösteren a yolu incelendiğinde umutsuzluğun finansal refah üzerinde negatif yönlü bir etkisi olduğu görülmektedir ($\beta = -0,47$, %95 BCA CI [-0,96 - -0,65], $t = 41,39$, $p = 0,00$). Umutsuzluk düzeyi arttıkça finansal refah düzeyi azalmaktadır. Umutsuzluk, finansal refah üzerindeki varyansın %22'sini ($R^2 = 0,22$) açıklamaktadır.

Modelde aracı değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini gösteren b yolu incelendiğinde, finansal refahın evlilik kaygısı üzerinde negatif yönlü etkisi olduğu görülmektedir ($\beta = -0,16$, %95 BCA CI [-0,32 - 0,05], $t = -2,82$, $p = 0,01$). Finansal refah düzeyi arttıkça evlilik kaygısı azalmaktadır. Finansal refah, umutsuzluk ile evlilik kaygısı üzerindeki varyansın %14'ünü ($R^2 = 0,14$) açıklamaktadır.

Aracı değişkenin olmadığı bir modelde, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki toplam etkisini gösteren c yolu incelendiğinde, umutsuzluğun evlilik kaygısı üzerinde pozitif yönlü bir etkisinin olduğu görülmektedir ($\beta = 0,34$, %95 BCA CI [0,50 - 0,89], $t = 6,93$, $p = 0,00$). Umutsuzluk arttıkça evlilik kaygısı düzeyi de artmaktadır. Umutsuzluk evlilik kaygısı üzerindeki varyansın %12'sini ($R^2 = 0,12$) açıklamaktadır.

Umutsuzluğun evlilik kaygısı üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olup olmadığı Bootstrap tekniği ile elde edilen güven aralıklarına göre analiz edilmiştir. Buna göre, Umutsuzluğun evlilik kaygısı üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu, diğer bir ifade ile umutsuzluk ile evlilik kaygısı arasındaki ilişkide finansal refahın aracılık rolü olduğu ortaya konulmuştur ($\beta = 0,07$, %95 BCA CI [0,02 - 0,13]).

Şekil 3. Umutsuzluk ile Evlilik Kaygısı Arasındaki İlişkide Finansal Refahın Aracı Rolüne İlişkin Model Şeması

Not: Standardize beta katsayıları raporlanmıştır.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmanın temel amacı, üniversite gençliğinde evlilik kaygısı ile umutsuzluk ve finansal refah düzeyi arasında bir ilişkinin olup olmadığının ortaya konulmasıdır. Bu bölümde araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizleri doğrultusunda ulaşılan bulgular, araştırmanın hipotezleri çerçevesinde ilgili literatür bağlamında tartışılmıştır. Araştırma kapsamında; katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgilerin yanı sıra katılımcıların evlilik kaygıları ile umutsuzlukları, evlilik kaygıları ile finansal refah düzeyleri ve umutsuzlukları ile finansal refah düzeyleri arasındaki ilişkilerle birlikte umutsuzluk ile evlilik kaygısı arasındaki ilişkide finansal refahın aracı rolü de bu araştırmada incelenmiştir.

6.1. Üniversite Öğrencilerinde Evlilik Kaygısı ile Umutsuzluk Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar

Çalışma kapsamında ortaya konulan önemli bulgulardan biri, üniversite öğrencilerinde evlilik kaygısı ile umutsuzluk düzeyleri arasında bir ilişkinin olmasıdır. Araştırmada evlilik kaygısı ile umutsuzluk arasındaki ilişki analiz edildiğinde, aralarında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki ($r=0,34$ ve $p<0,01$) olduğu diğer bir ifade ile öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri arttıkça evlilik kaygılarının da yükseldiği ortaya konulmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin geleceğe ilişkin olumsuz beklentilerinin ve umutsuzluk düzeylerinin arttıkça, evliliğe dair kaygı düzeylerinin de paralel biçimde yükseldiğini göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, yaşamına ve geleceğine ilişkin olumsuz beklentiler taşıyan bireylerin, evlilik gibi uzun vadeli ve sorumluluk gerektiren bir kuruma yönelik endişeleri de artış göstermektedir. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinde evlilik kaygısı ile umutsuzluk arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olması nedeniyle araştırmanın **H1 hipotezi** (*Üniversite öğrencilerinde umutsuzluk ve evlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır*) **kabul edilmiştir**.

Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin evlilik kaygılarını anlamlı şekilde etkilediği sonucu bireylerin geleceğe yönelik olumsuz beklentilerinin, evlilik gibi uzun vadeli ve sorumluluk gerektiren yaşam kararlarına yönelik kaygı düzeylerini artırabileceğini göstermektedir. Bu sonuç, alan yazında yer alan benzer çalışmalarla da tutarlılık göstermektedir. Literatüre bakıldığında umutsuzluğun, bireylerin yaşamlarına dair kontrol algılarını zayıflatmış ve gelecek planlarına yönelik belirsizlik duygusunu pekiştirdiği ortaya konulmuştur (Beck, Weissman, Lester ve Trexler, 1974; Abramson, Metalsky ve Alloy, 1989). Bu durum, bireylerin evlilik gibi geleceğe yönelik kararları daha kaygılı biçimde

değerlendirmelerine neden olabilmektedir. Sezer (2019) tarafından evli olmayan üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, evlilik kaygısı ile romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançlar ve umutsuzluk arasındaki ilişki incelenmiş; evlilik kaygısı ile umutsuzluk arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre, bireylerin evlilik kaygısı arttıkça umutsuzluk düzeyleri de artmaktadır. Bu bulgu, mevcut araştırmada ulaşılan sonuçla paralellik göstermekte ve bireyin psikolojik iyi oluş düzeyinin evliliğe dair kaygılarını şekillendirdiğini desteklemektedir. Benzer şekilde, Türk (2024) tarafından evli olmayan gençlerde gelecek kaygısı ile evlilik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, evli olmayan gençlerin geleceğe dair umutsuzlukları arttıkça evliliğe yönelik tutumlarının olumsuzlaştığı belirlenmiştir. Bu da umutsuzluk ve evlilikle ilgili tutumlar arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymakta ve mevcut bulgunun psikolojik temelini açıklamaktadır. Bulgular, psikolojik kuramlar açısından değerlendirildiğinde, umutsuzluk düzeyinin bireyin geleceğe dair kontrol algısını zayıflattığı ve bu nedenle uzun vadeli yaşam kararlarına yönelik kaygıların arttığı düşünülebilir. Beck'in (1967) bilişsel kuramına göre, bireyin kendisi, çevresi ve geleceği hakkında geliştirdiği olumsuz şemalar, bilişsel üçlü (cognitive triad) aracılığıyla duygusal ve davranışsal tepkilerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Geleceğe ilişkin karamsar beklentiler, bireylerde olumsuz duygu durumlarını artırarak kararsızlık yaşanmasına ve kaygı düzeyinin yükselmesine katkıda bulunabilmektedir. Bu süreçlerin, bireylerin kontrol algısı ve karar alma süreçleri üzerinde de etkili olabileceği değerlendirilmektedir. Evlilik gibi uzun vadeli bir bağlanma kararı, birey açısından yalnızca duygusal olarak değil aynı zamanda ekonomik ve toplumsal bir sorumluluk olarak değerlendirildiğinde, umutsuzluk düzeyi yüksek öğrencilerin bu sürece dair daha fazla endişe duymaları beklenen bir durumdur.

Bu sonuç, üniversite öğrencilerinin içinde buldukları gelişimsel dönemin özellikleriyle de açıklanabilir. Genç yetişkinlik dönemi, kimlik gelişimi, kariyer planlaması ve geleceğe dair belirsizliklerle karakterizedir. Bu dönemde ekonomik zorluklar, istihdam endişesi ve toplumsal beklentiler, bireylerde umutsuzluk duygusunun artmasına yol açabilmektedir. Günümüz toplumsal ve ekonomik koşulları değerlendirildiğinde, bireylerin geleceğe yönelik kaygı, endişe ve umutsuzluk duygularının giderek arttığı gözlenmektedir. Bu durumun arkasında ekonomik belirsizlikler, istihdam sorunları, işsizlik oranlarındaki artış, medya etkisi ve bireylerin hem kişisel hem çevresel beklentileri gibi birçok etkenin bulunduğu söylenebilir. Özellikle genç bireylerin yaşamlarına dair önemli kararlar alırken yaşadıkları belirsizlikler, gelecek algılarını ve psikolojik iyi oluşlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu kararların başında ise bireyin yaşamında önemli bir dönüm noktası olan evlilik gelmektedir. Umutsuzluk düzeyi yüksek olan bireyler, yaşam doyumları düşük ve gelecek beklentileri olumsuz olduğu için, evlilik gibi uzun vadeli bir sorumluluk alanına girmekten kaçınma eğilimi gösterebilirler. Evlilik yalnızca bireysel bir tercih değil hem ekonomik hem de sosyal sorumluluklar içeren bir toplumsal kurumdur. Bu nedenle evlilik, bireyler açısından stres ve kaygı unsuru olarak da değerlendirilebilir. Genç yetişkinlerin, özellikle de üniversite öğrencilerinin, evlilik sürecinin gerektirdiği maddi ve manevi yükümlülükleri yerine getiremeyeceklerine dair taşıdıkları kaygı, onların umutsuzluk düzeylerini artıran bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Umutsuzluk düzeyi yüksek bireyler için evlilik gibi ciddi sorumluluk gerektiren bir yaşam olayı, çoğu zaman ertelenen veya kaçınılan bir durum haline gelebilmektedir. Bunun yanında bireylerin evliliğe yönelik tutumları, yalnızca kişisel deneyimlerle değil; çevresel gözlemler, toplumsal normlar ve özellikle medya aracılığıyla şekillenen algılarla da biçimlenmektedir. Medyada yer alan olumsuz ilişki örnekleri, boşanma haberleri veya ekonomik zorluklara vurgu yapan içerikler, bireylerin evliliğe yönelik olumsuz tutum geliştirmelerine neden olabilmektedir. Bu durum, bireylerin geleceğe ilişkin umutsuzluk düzeyleriyle de doğrudan ilişkilidir.

Sonuç olarak, günümüz gençleri arasında artan ekonomik belirsizlikler, işsizlik ve toplumsal beklentiler, geleceğe yönelik umutsuzluk duygusunu güçlendirmekte ve bu durum evliliğe yönelik kaygıları artırmaktadır. Umutsuzluk düzeyi yüksek bireyler, evlilik gibi uzun vadeli, ekonomik, duygusal ve sosyal sorumluluklar gerektiren bir sürece dâhil olma konusunda isteksiz davranmakta, bu da evliliğe yönelik tutumların olumsuzlaşmasına yol açmaktadır.

6.2. Üniversite Öğrencilerinde Evlilik Kaygısı ile Finansal Refah Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar

Çalışma sonucunda ortaya konulan diğer bir önemli bulgu ise üniversite öğrencilerinde evlilik kaygısı ile finansal refah düzeyleri arasında bir ilişkinin olmasıdır. Araştırmada evlilik kaygısı ile finansal refah arasındaki ilişki analiz edildiğinde, aralarında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki ($r=-0,28$ ve $p<0,01$) olduğu diğer bir ifade ile öğrencilerin finansal refah düzeyleri arttıkça evlilik kaygılarının azaldığı, finansal refah düzeyleri azaldıkça evlilik kaygılarının yükseldiği görülmektedir. Bu bulgu, maddi koşulları daha iyi olan bireylerin evlilik sürecine ilişkin daha az endişe duyduklarını göstermektedir. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinde evlilik kaygısı ile finansal refah düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olması nedeniyle araştırmanın **H2 hipotezi** (*Üniversite öğrencilerinde finansal refah ve evlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır*) **kabul edilmiştir**.

Elde edilen bu bulgu, bireylerin ekonomik koşullarının evliliğe yönelik tutum ve kaygılarını etkileyen önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin önemli bir kısmı henüz ekonomik bağımsızlıklarını kazanmadıkları için, geleceğe dair finansal belirsizlikler onların evliliğe ilişkin kaygı düzeylerini artırabilmektedir. Özellikle günümüz koşullarında artan yaşam maliyetleri, işsizlik oranları, konut fiyatlarındaki artış ve toplumsal olarak evlilikle özdeşleşmiş ekonomik beklentiler (düğün, takı, mobilya, ev kurma vb.) genç bireylerin evliliği maddi açıdan zorlayıcı bir süreç olarak algılamalarına neden olmaktadır.

Hayattaki önemli kararlardan biri olan evlilik için finansal refah durumu büyük önem taşımaktadır. Çünkü evlilik belirli aşamalardan ve süreçlerden oluşan bir olaydır. Evlilik kurumunun temelini atıldığı ilk adım olan “söz” ile başlayan evlilik süreci “nişan” ve son aşama olan “düğün” ile tamamlanmaktadır. Evlilik sürecindeki bu aşamalar belirli bir finansal kaynak ve finansal refah düzeyi gerektirmektedir. Ayrıca yeni evlenecek çiftlerin yeni bir ev kurmaları da ciddi maliyetler gerektirmektedir. Bu durumda finansal refah düzeyi düşük olan bireyler için evliliğin tercih edilmeyen bir durum olması söz konusudur. Bu bireyler için evlenmek ya ertelenen ya da tercih edilmeyen bir durum olabilmektedir. Sonuç olarak finansal refah düzeyinin düşük olması evlilik kaygısını artırmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin finansal refah düzeylerinin, evlilik kaygılarını etkilediği sonucu literatürdeki pek çok benzer araştırmayla da tutarlıdır. Baş ve Cengiz (2018) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğu eğitimlerini tamamlayıp iş sahibi olduktan sonra evliliği düşünebileceklerini belirtmiş; bu durum, gençlerin ekonomik bağımsızlık kazanmadan evliliğe yönelmediklerini göstermiştir. Araştırmada, evliliğin maliyeti ve işsizlik, evliliğin ertelenmesinin en önemli nedenleri arasında yer almıştır. Benzer şekilde, Yıldız (2019) tarafından yürütülen araştırmada da evlilik masraflarının evliliğin önünde bir engel olduğu, özellikle tüketim alışkanlıkları ve örf-adet temelli harcamaların evlilik sürecini zorlaştırdığı belirtilmiştir. Bu durumun özellikle erkek bireyler üzerinde ciddi ekonomik baskı yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada kira, ev kredisi, mobilya ve beyaz eşya masraflarının en büyük maddi yükü oluşturduğu, bu durumun evliliğin gecikmesine veya ertelenmesine neden olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, bireylerin evliliği ekonomik açıdan büyük bir yük olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır.

Benzer şekilde Gürses (2021) tarafından yapılan araştırmada da üniversite öğrencilerinin evlilik algılarının, ailelerinin gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Gelir düzeyi yeterli olan öğrencilerin evliliğe daha olumlu baktıkları, gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin ise evliliği daha zorlayıcı bir süreç olarak değerlendirdikleri ortaya konmuştur. Ünal, Ağralı ve Taşhan (2022) ise yaptıkları çalışmada, gelir düzeyi yüksek olan kadınların evlilik kaygısının daha düşük olduğunu belirlemiş; dolayısıyla ekonomik güçlenmenin evliliğe yönelik kaygıyı azaltıcı bir faktör olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca Onay (2023) tarafından yetişkin bireyler üzerinde yapılan araştırmada, düşük gelirli katılımcıların orta gelir grubundaki bireylere göre daha yüksek düzeyde evlilik kaygısı taşıdıkları belirlenmiştir. Benzer biçimde Molla (2024) tarafından yapılan çalışmada da gelir düzeyi düşük olan katılımcıların evlilik kaygısı puanlarının yüksek olduğu, gelir düzeyi arttıkça evlilik kaygısının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, mevcut araştırmanın bulgularıyla örtüşmekte ve finansal refahın evliliğe ilişkin kaygı düzeyini azaltıcı bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca bu bulgular, finansal koşulların evlilikle ilgili tutum ve kaygıları önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir.

Uluslararası literatürde de benzer sonuçlar görülmektedir. Gilman, Kawachi, Fitzmaurice ve Buka (2003) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, düşük gelirli ailelerde yetişen bireylerin evliliğe yönelik daha olumsuz tutumlar geliştirme eğiliminde oldukları ortaya konulmuştur. Singerman (2007) ise Orta Doğu ülkelerinde yaptığı çalışmada, evliliğin yüksek maliyetlerinin (konut, takılar, düğün masrafları, mobilya vb.) gençlerin evlenme yaşının yükselmesinde belirleyici bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmalar, ekonomik güçlüklerin evliliğin ertelenmesine ve evlilik kaygısının artmasına yol açtığını göstererek mevcut araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Literatürde bazı çalışmalarda finansal refahın, bireylerin gelir düzeylerinden memnuniyetleri, finansal kaynaklarını yönetebilme becerileri, finansal davranışları ve geleceğe yönelik ekonomik güven algıları gibi çeşitli boyutlarla ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Joo ve Grable, 2004; Shim, Xiao, Barber ve Lyons, 2009). Bu doğrultuda finansal kaynaklara ilişkin algısı yüksek olan bireyler, geleceğe yönelik planlarını daha istikrarlı biçimde yapabilmekte ve evlilik gibi ekonomik sorumluluk gerektiren bir sürece daha az kaygıyla yaklaşabilmektedir.

Elde edilen bulgular, psikososyal açıdan değerlendirildiğinde, bireyin finansal refah düzeyinin yalnızca ekonomik bir gösterge değil, aynı zamanda psikolojik güvenlik ve gelecek algısı açısından da belirleyici bir faktör olduğu söylenebilir. Finansal refahı yüksek olan bireyler, yaşamlarını planlarken daha fazla kontrol hissine sahip oldukları için evlilik gibi uzun vadeli sorumluluklara karşı daha olumlu yaklaşabilmektedirler. Buna karşılık, finansal yetersizlik yaşayan bireyler, evliliği ek bir risk ve yük olarak algılayarak kaygı düzeylerinde artış yaşamaktadırlar. Ekonomik istikrarın düşük olduğu durumlarda, bireylerin evlilik sürecine dair belirsizlik algısı artmakta; bu da evlilik kaygısının yükselmesine yol açmaktadır.

Sonuç olarak, mevcut çalışmada elde edilen bulgular, finansal refahın evlilik kaygısını azaltıcı bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Maddi güvence, bireyin geleceğe ilişkin kontrol algısını güçlendirmekte ve evlilik gibi sorumluluk gerektiren bir sürece daha olumlu yaklaşmasını sağlamaktadır. Buna karşın ekonomik yetersizlik, bireyde belirsizlik, başarısızlık korkusu ve stres yaratarak evlilik kaygısını artırmaktadır. Finansal refah düzeyinin yükselmesi, evlilik kaygısının azalmasına ve evliliğe yönelik daha olumlu tutumların gelişmesine katkı sağlamaktadır.

6.3. Üniversite Öğrencilerinde Finansal Refah ve Umutsuzluk Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar

Çalışma sonucunda ortaya konulan diğer bir önemli bulgu ise üniversite öğrencilerinin finansal refah düzeyleri ile umutsuzlukları arasında bir ilişkinin olmasıdır. Araştırmada umutsuzluk ile finansal refah arasındaki ilişki analiz edildiğinde, aralarında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki ($r=-0,47$ ve $p<0,01$) olduğu diğer bir ifade ile öğrencilerin finansal refah düzeyleri arttıkça umutsuzluk düzeylerinin azaldığı ve finansal refah düzeyleri azaldıkça umutsuzluk düzeylerinin yükseldiği görülmektedir. Bu bulgu, ekonomik olarak kendisini daha güvende hisseden bireylerin geleceğe ilişkin daha umutlu bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin umutsuzluk ile finansal refah düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olması nedeniyle araştırmanın **H3 hipotezi** (*Üniversite öğrencilerinde finansal refah ve umutsuzluk arasında anlamlı bir ilişki vardır*) **kabul edilmiştir**.

Finansal refah düzeyi arttıkça umutsuzluk düzeyinin azaldığı sonucu öğrencilerin maddi koşullarının yalnızca yaşam standartlarını değil, aynı zamanda psikolojik iyi oluşlarını da etkilediğini göstermektedir. Ekonomik belirsizlik, işsizlik kaygısı ve yetersiz gelir algısı bireylerin geleceğe yönelik umutlarını zayıflatmakta; buna karşın finansal güven hissi psikolojik iyilik hâlini güçlendirmektedir. Ekonomik güvence düzeyi düşük olan öğrenciler, geleceğe ilişkin belirsizlikleri daha yoğun algılamakta ve bu durum onların umutsuzluk düzeylerini yükseltmektedir.

Üniversite dönemi, bireyin geleceğe ilişkin planlamalar yaptığı, meslek edinme ve ekonomik bağımsızlık hedeflerini gerçekleştirmeye çalıştığı bir süreçtir. Bu nedenle öğrenciler için finansal refah, yalnızca maddi bir durum değil; aynı zamanda gelecek kontrolü, öz-yeterlilik ve yaşam doyumu gibi psikolojik süreçlerle doğrudan bağlantılı bir kavramdır. Sonuç olarak finansal refah bireyler için sadece fiziksel ihtiyaçların değil (barınma, güvenlik ve beslenme vb.) duygusal ve psikolojik ihtiyaçların (ekonomik duruma bağlı olarak ortaya çıkan bireydeki endişe, kaygı, stres ve umutsuzluk gibi durumların azalması) karşılanması açısından önemli bir dayanak olmaktadır. Sonuç olarak finansal refah

bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik sağlığı açısından önemli bir fonksiyona sahiptir. Dolayısıyla finansal refahın, bireylerin psikolojik dayanıklılığı ve umut düzeyi üzerinde koruyucu bir etkiye sahip olduğu, dolayısıyla finansal refahın öğrencilerin ruhsal iyilik hâlini destekleyen önemli bir unsur olduğu düşünölmektedir.

Finansal refahın yüksek olması, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılama, geleceğe yönelik plan yapma ve yaşam üzerinde kontrol hissi geliştirme becerilerini artırmaktadır. Bu durum, umutsuzluk düzeylerinin azalmasına ve geleceğe yönelik daha olumlu beklentiler geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Araştırmalar, finansal stres ve ekonomik zorlukların bireylerin psikolojik iyi oluşunu ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (Selenko ve Batinic, 2011; Drentea, 2000). Benzer biçimde, Conger, Conger ve Martin (2010) finansal sıkıntıların bireylerde stres, kaygı, psikolojik sıkıntı ve umutsuzluk düzeylerini artırdığını belirtmiştir.

Elde edilen bulgular, literatürdeki çalışmalarla da büyük ölçüde örtüşmektedir. ay ve Akpınar (2022) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumu kötü hale geldikçe umutsuzluk düzeylerinin yükseldiği tespit edilmiştir. Bu sonuç, mevcut araştırmadaki negatif ilişkiyi destekler niteliktedir. Benzer biçimde, Ersen, Akyüz ve Akyüz (2022) tarafından yürütölen çalışmada, öğrencilerin aile gelir düzeyleri ile umutsuzluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş; gelir düzeyi yüksek öğrencilerin daha umutlu, düşük gelir düzeyine sahip öğrencilerin ise daha umutsuz oldukları belirlenmiştir. Zafer (2019) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada, ekonomik durumun öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri üzerinde belirleyici bir değişken olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada en az umutsuz olan grubun, en yüksek aile gelir düzeyine sahip öğrenciler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde şanlı Kula ve Saraç (2016) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre gelecek kaygısı ve sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ailesinin ortalama aylık geliri düşük olan öğrencilerin kaygı düzeyleri anlamlı biçimde daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuç, finansal yetersizliklerin yalnızca maddi değil, aynı zamanda psikolojik refah üzerinde de olumsuz etkiler yarattığını göstermektedir.

Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, finansal refah düzeyinin öğrencilerin gelecek algısı ve umut düzeyi üzerinde güçlü bir belirleyici olduğu söylenebilir. Maddi yeterlilik, bireye yalnızca yaşam koşullarında kolaylık sağlamakla kalmaz; aynı zamanda bireyin kendisini güvende hissetmesini, geleceğe yönelik planlama yapabilmesini ve yaşam doyumunu artırır. Buna karşılık, finansal yetersizlikler öğrencilerde kontrolsüzlük, belirsizlik ve başarısızlık korkusu yaratarak umutsuzluk düzeyini yükseltmektedir.

Bu durum, psikolojik iyi oluş modelleriyle de açıklanabilir. Özellikle Diener'in (1984) öznel iyi oluş modeli ile Deci ve Ryan'ın (2000) özerklik, yeterlilik ve ilişki ihtiyaçları kuramı bağlamında, ekonomik refahın, bireyin psikolojik ihtiyaçlarını karşılama düzeyini etkileyebileceği ileri sürölebilir. Finansal kaynakların sınırlı olması, bireyin yeterlilik algısını ve kontrol duygusunu zayıflatarak olumsuz duygusal süreçleri ve umutsuzluğu tetikleyebilmektedir. Dolayısıyla, mevcut araştırmadaki negatif ilişki hem ekonomik hem psikolojik düzlemde anlamlı bir açıklamaya sahiptir.

Sonuç olarak, finansal refah düzeyi ile umutsuzluk arasındaki bu negatif yönlü ilişki, ekonomik koşulların bireylerin psikolojik sağlığı üzerindeki etkisini açık biçimde ortaya koymaktadır. Genel olarak, finansal refahın hem evlilik kaygısı hem de umutsuzluk üzerinde belirleyici bir değişken olduğu görölmektedir. Ekonomik güvence, bireyin hem geleceğe umutla bakmasını hem de evlilik gibi önemli yaşam kararlarına daha sağlıklı yaklaşmasını kolaylaştırmaktadır.

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde, araştırma bulguları **finansal refah**, **umutsuzluk** ve **evlilik kaygısı** değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu ve bu ilişkilerin yönünün ekonomik memnuniyet ile psikolojik iyi olma durumları arasında doğrudan bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Finansal güven hissi yüksek olan öğrenciler hem daha umutlu bir gelecek algısına sahip olmakta hem de evlilik gibi uzun vadeli yaşam kararlarına ilişkin daha az kaygı duymaktadır. Buna karşın, finansal belirsizlik yaşayan öğrencilerde umutsuzluk düzeyi artmakta ve bu durum evliliğe yönelik kaygıların yükselmesine neden olmaktadır.

6.4. Üniversite Öğrencilerindeki Evlilik Kaygısı ve Umutsuzluk Arasındaki İlişkide Finansal Refahın Aracılık Etkisine Yönelik Sonuçlar

Umutsuzluğun evlilik kaygısı üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olup olmadığı Bootstrap tekniği ile elde edilen güven aralıklarına göre analiz edilmiştir. Buna göre, Umutsuzluğun evlilik kaygısı üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu, diğer bir ifade ile umutsuzluk ile evlilik kaygısı arasındaki ilişkide finansal refahın aracılık rolü olduğu saptanmıştır ($\beta = 0.07$, %95 BCA CI [0,02 – 0,13]. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinde evlilik kaygısı ile umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkide finansal refahın aracı bir etken olduğu sonucu istatistiksel olarak ortaya konularak araştırmanın **H4 hipotezi** (*Evlilik kaygısı ile umutsuzluk arasındaki ilişkide finansal refah aracı bir etkidir*) **kabul edilmiştir**.

Elde edilen bulgu, psikolojik ve sosyoekonomik değişkenlerin etkileşimsel doğasına işaret etmektedir. Üniversite öğrencileri açısından değerlendirildiğinde, finansal refah düzeyinin yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda duygusal ve bilişsel süreçler üzerinde de etkili olduğu görülmektedir. Finansal refahın düşük olması, bireylerde geleceğe ilişkin kontrol algısını zayıflatmakta ve yaşam doyumunu azaltmaktadır. Bu durum, bireylerin geleceğe yönelik beklentilerinde karamsarlığa yol açarak umutsuzluk düzeyini yükseltebilmektedir. Artan umutsuzluk ise bireylerin evliliğe ilişkin risk ve sorumluluk algılarını büyüterek evlilik kaygısını dolaylı biçimde artırmaktadır.

Bu sonuç, finansal refahın bireylerin psikolojik iyi oluşunda düzenleyici bir değişken işlevi gördüğünü göstermektedir. Finansal refahın yüksek olduğu durumlarda bireyler, geleceğe yönelik belirsizlikleri daha az tehdit edici algılamakta ve evlilik gibi uzun vadeli yaşam kararlarına karşı daha olumlu tutumlar sergileyebilmektedir. Buna karşın, finansal güvensizlik ve ekonomik yetersizlik algısı, umutsuzluk duygusunu derinleştirerek evlilikle ilgili kaygıların artmasına neden olabilmektedir.

Bu bulgu, evlilik kaygısını yalnızca duygusal veya ilişkisel bir süreç olarak değil, aynı zamanda ekonomik temelleri olan bir psikososyal olgu olarak ele almanın gerekliliğini göstermektedir. Günümüz koşullarında istihdamın zorlaşması, yaşam maliyetlerinin artması ve ekonomik belirsizliklerin yoğunlaşması, genç bireylerde finansal güven duygusunu zedelemektedir. Finansal refah algısının düşmesi, bireylerin kendilerini evlilik gibi uzun vadeli bir kurum için ekonomik açıdan yeterli görmemelerine neden olmakta; bu da evlilik kararını erteleme veya evlilikten kaçınma eğilimini güçlendirmektedir.

Dolayısıyla, araştırma sonucunda elde edilen aracılık etkisi, finansal refahın hem umutsuzluk hem de evlilik kaygısı arasındaki bağlantıyı yönlendiren temel bir psikososyal mekanizma olduğunu ortaya koymaktadır. Finansal refah düzeyi yüksek bireylerde, ekonomik güvenlik algısının güçlü olması nedeniyle umutsuzluk düzeyi azalmakta; bu durum da evlilik sürecine dair kaygıların hafiflemesine yol açmaktadır. Buna karşılık, finansal refah düzeyi düşük bireylerde geleceğe ilişkin olumsuz beklentiler (umutsuzluk) artmakta ve evlilik, ekonomik yükümlülükleri nedeniyle kaygı verici bir yaşam olayı olarak algılanmaktadır.

Literatürde bu sonucu dolaylı olarak destekleyen araştırmalar bulunmaktadır. Aktaş Özdemir ve Çopur (2023) tarafından yürütülen çalışmada, evli bireylerde gelirin evlilik kalitesi üzerindeki etkisinde finansal refahın tam aracı değişken rolü üstlendiği, buna karşılık öznel refahın evlilik kalitesi üzerindeki etkisinde kısmi aracı rol oynadığı saptanmıştır. Bu sonuç, finansal refahın yalnızca ekonomik bir gösterge değil, ayrıca bireylerin ilişkisel doyum ve yaşam kalitesi üzerinde etkili bir psikolojik değişken olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde, finansal refahın bireylerin yaşam doyumunu, umut düzeyi ve psikolojik iyi oluşlarıyla pozitif yönde ilişkili olduğuna işaret eden diğer çalışmalar da (Netemeyer, Warmath, Fernandes ve Lynch, 2018) mevcut bulgularla örtüşmektedir. Ayrıca Conger ve arkadaşlarının (1994) aile stres modeline göre finansal sıkıntılar, bireylerde psikolojik stresin artmasına ve ilişkisel işlevlerin zayıflamasına neden olmaktadır. Drentea (2000) ile Selenko ve Batinic (2011) de ekonomik yetersizliğin, bireylerde umutsuzluk, kaygı ve stres düzeylerini artırdığını belirtmişlerdir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, finansal kaynaklara erişimin bireylerin öznel iyi oluşunu ve yaşam doyumunu olumlu yönde etkileyebileceği ifade edilebilir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları finansal refahın, umutsuzluk ile evlilik kaygısı arasındaki ilişkide anlamlı bir aracı etken olduğunu göstermekte; dolayısıyla bireylerin evliliğe yönelik tutumlarının yalnızca psikolojik değil, aynı zamanda ekonomik refah düzeyleriyle de yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin ekonomik koşullara ilişkin algıları, umutsuzluk duygularını dönüştürerek evlilik kaygılarını şekillendirmektedir. Finansal refahın aracı rolü, bireylerin psikolojik durumlarıyla ilişkisel kaygıları arasındaki köprüyü açıklayan önemli bir faktör

olarak değerlendirilebilir. Bu durum, evliliğe dair kararların rasyonel ve duygusal yönlerinin yanı sıra maddi güvenlik ve ekonomik beklentilerle şekillendiğini vurgulamaktadır.

7. ÖNERİLER

Üniversite gençliğinde evlilik kaygısı, finansal refah ve umutsuzluk değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda faydalı olabilecek öneriler aşağıda sunulmaktadır.

- Araştırma sonucuna göre umutsuzluk veya evlilik kaygısı değişkenlerinden birisinde bir artış meydana geldiğinde diğer değişkende de aynı artışın meydana geldiği anlaşılmaktadır. Bu bulgu, öğrencilerin geleceğe yönelik olumsuz beklentilerinin evlilik sürecine ilişkin kaygılarını artırdığını göstermektedir. Bu doğrultuda üniversitelerde psikolojik danışmanlık merkezlerinin, öğrencilerin gelecek kaygısı, umutsuzluk ve ilişkisel kaygılar gibi temalara yönelik bireysel ve grup temelli müdahale programları geliştirmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin gelecek planlaması, problem çözme, stresle başa çıkma ve bilişsel yeniden yapılandırma gibi konularda güçlendirilmelerini hedefleyen psiko eğitim programlarının düzenlenmesi, evlilik kaygısının da dolaylı olarak azaltılmasına katkı sağlayabilir. Öğrencilerin kariyer olanaklarını artırmaya yönelik rehberlik hizmetlerinin güçlendirilmesi, mezuniyet sonrası belirsizliklerin azaltılması açısından önem taşımaktadır. Staj, sertifika, kariyer planlama etkinlikleri ve iş piyasasına geçişi kolaylaştıracak desteklerin sunulması, öğrencilerin umutsuzluk düzeylerini azaltabilir. Aynı zamanda umutsuzluğun, evlilik kaygısı üzerindeki etkilerini açıklayan aracı veya düzenleyici değişkenlerin (öz-yeterlik, sosyal destek, yaşam doyumu vb.) incelendiği çalışmaların yapılması da önerilmektedir.

- Araştırmanın bulgularına göre finansal refah düzeyi veya evlilik kaygısı değişkenlerinden birisinde bir artış meydana geldiğinde diğer değişkende bir azalma meydana geldiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin finansal refah düzeyleri yükseldikçe evlilik kaygılarının azalması; finansal refah düzeylerinin düşmesi hâlinde ise evlilik kaygısının artması, ekonomik güvencenin evlilikle ilgili karar alma süreçlerinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin finansal yönetim becerilerinin geliştirilmesine yönelik seminer, atölye ve ders içeriklerinin üniversite programlarına entegre edilmesi, finansal geleceklere ilişkin kontrol algılarını artırabilir. Gençlerin ekonomik bağımsızlıklarını destekleyen istihdam ve sosyal yardım politikalarının güçlendirilmesi, evlilik kaygılarını dolaylı olarak azaltabilir. Üniversite-kamu iş birliği ile genç yetişkinlerin ekonomik refahını artırmaya yönelik ortak programlar geliştirilmesi ve evlenecek bireyler için ekonomik destek paketleri hazırlanması önerilmektedir.

- Araştırmada elde edilen sonuçlara göre umutsuzluk veya finansal refah değişkenlerinden birisinde bir artış meydana geldiğinde diğer değişkende bir azalma meydana geldiği anlaşılmaktadır. Bu bulgu, finansal refah düzeyinin öğrencilerin umutsuzlukları üzerinde belirleyici ve kritik bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda üniversitelerde, öğrencilerin ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirmek amacıyla burs, kısmi zamanlı çalışma, staj ve acil durum fonları gibi finansal destek olanaklarının artırılması, öğrencilerin ekonomik güvenlik algılarını güçlendirerek umutsuzluk düzeylerini azaltabilir. Kamu kurumları ve özel sektörle iş birliği içinde öğrencilerin gelir elde etmelerine ve iş deneyimi kazanmalarına yönelik projelerin geliştirilmesi, finansal refahı artırarak umutsuzluk düzeylerini azaltabilir. Üniversitelerde kariyer merkezlerinin öğrencileri mezuniyet sonrası süreçlere hazırlayacak rehberlik desteğini güçlendirmesi, geleceğe yönelik umutsuzluk düzeylerinin azalmasına katkı sağlayabilir. Bu amaçla öğrencilerin mesleki hedeflerini netleştirmelerine ve iş bulma kaygılarını azaltmalarına yönelik kariyer planlama etkinlikleri düzenlenmesi önerilmektedir.

- Elde edilen diğer bir sonuca göre umutsuzluğun evlilik kaygısı üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu, diğer bir ifade ile umutsuzluk ile evlilik kaygısı arasındaki ilişkide finansal refahın aracılık rolü olduğu ortaya konulmuştur. Bu durum, öğrencilerin geleceğe ilişkin olumsuz beklentilerinin evlilik kaygılarını artırdığı; ancak bu ilişkinin finansal refah düzeyine göre güçlenip zayıflayabildiğini göstermektedir. Bu doğrultuda üniversite psikolojik danışmanlık birimlerinin, umutsuzluk ve evlilik kaygısını azaltmaya yönelik programlarında finansal stres, ekonomik güvenlik algısı ve para yönetimi gibi temaları da ele almaları önerilmektedir. Böylece psikolojik destek süreçleri sadece duygusal ve bilişsel boyutlarla sınırlı kalmayıp, aracı değişken olarak belirlenen ekonomik

faktörleri de kapsayacak şekilde genişletilebilir. Finansal refahın aracılık rolü göz önünde bulundurulduğunda, ekonomik desteklerin öğrencilerin psikolojik iyi oluşları üzerinde önemli etkiler yarattığı unutulmamalıdır. Finansal okuryazarlık programlarının yalnızca ekonomik farkındalığı artırmakla kalmayıp, finansal refahı artırarak umutsuzluk düzeyinde dolaylı bir azalma sağlayacağı öngörülmektedir. Bu nedenle öğrencilerin bütçe oluşturma, finansal planlama ve ekonomik risk yönetimi gibi becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimlerin önemi artmaktadır.

- Literatürde evlilik kaygısı ile ilişkili değişkenlerin ortaya konulabilmesi amacıyla yapılan araştırma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle evlilik kaygısına etki edebileceği veya neden olabileceği düşünülen değişkenlerin ortaya konulması amacıyla yapılacak araştırmalarda farklı değişkenlerin de incelenmesi önemlidir. Bu konuda yapılacak olan çalışmaların artırılması literatüre katkı sağlayabileceği gibi ilgili kurum ve kuruluşlara politika oluşturmaları için veri oluşturabilir.

- Araştırmanın örnekleme, Hacettepe Üniversitesi öğrencileri ile sınırlıdır. Aynı zamanda literatürde, çalışmada kullanılan değişkenlerin bir arada kullanıldığı başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu doğrultuda söz konusu çalışmanın daha büyük ve farklı örneklemeler üzerinde tekrarlanması literatüre katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Abramson, L. Y., Metalsky, G. I., & Alloy, L. B. (1989). Hopelessness depression: A theory-based subtype of depression. *Psychological Review*, 96(2), 358–372.
- Aktaş Özdemir, M. ve Çopur, Z. (2023). Evli bireylerin evlilik kalitesi, finansal refah ve öznel refahları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 11(1), 98–114.
- Aloba, O., Ajao, O., Alimi, T., & Esan, O. (2016). Psychometric properties and correlates of the beck hopelessness scale in family caregivers of Nigerian patients with psychiatric disorders in Southwestern Nigeria. *Journal of Neurosciences in Rural Practice*, 7(1), 18–25.
- Barclays PLC. (2014). *Helping people achieve their ambitions – in the right way*. London: Barclays Bank PLC.
- Baş, E. ve Cengiz, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin evlilik ve aileyi anlamlandırma biçimleri: Karadeniz Teknik Üniversitesi örneği. *İmgelem*, 2(2), 5–27.
- Beck, A. T. (1967). *Depression: Clinical, experimental and theoretical aspects*. New York: Harper and Row.
- Beck, A. T., Weissman, A., Lester, D., & Trexler, L. (1974). The measurement of pessimism: The Hopelessness Scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(6), 861–865.
- Behera, J. R., & Lenka, C. (2018). Attitude of adolescent girls towards marriage and family life. *National Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 3(1), 414–417.
- Bener, Ö. ve Günay, G. (2013). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1–16.
- Bozkur, B., Kıran, B. ve Cengiz, Ö. (2020). Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk, belirsizliğe tahammülsüzlük, gelecekte iş bulmaya yönelik algı ve özyeterliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 28(6), 2401–2409.
- Buhr, K., & Dugas, M. J. (2002). The intolerance of uncertainty scale: Psychometric properties of the English version. *Behavior Research and Therapy*, 40(8), 931–945.
- Carleton, R. N. (2012). The intolerance of uncertainty construct in the context of anxiety disorders: Theoretical and practical perspectives. *Expert Review of Neurotherapeutics*, 12(8), 937–947.
- Clark, D. A., & Beck, A. T. (2011). *Cognitive therapy of anxiety disorders: Science and practice*. New York, NY: Guilford Press.
- Collazzoni, A., Stratta, P., Pacitti, F., Rossi, A., Santarelli, V., Bustini, M., Talevi, D., Socci, V., & Rossi, R. (2020). Resilience as a mediator between interpersonal risk factors and hopelessness in depression. *Front. Psychiatry*, 11, 10.

- Conger, R. D., Conger, K. J., & Martin, M. J. (2010). Socioeconomic status, family processes, and individual development. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 685–704.
- Conger, R. D., Ge, X., Elder, G. H., Lorenz, F. O., & Simons, R. L. (1994). Economic stress, coercive family process, and developmental problems of adolescents. *Child Development*, 65(2), 541–561.
- Consumer Financial Protection Bureau. (2015). *Financial well-being: The goal of financial education*. Washington, DC: CFPB.
- Çay, M. ve Akpınar, B. (2022). Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeylerine yönelik bir araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(3), 707–734.
- Çelik, E. ve Erkilet, G. (2019). Evlilik kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 47–57.
- Çıngı, H. (2009). *Örnekleme kuramı*. Beytepe, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Çopur, Z., & Menjivar, J. R. (2018). The potential impact of time perspective on financial capability: An empirical study in Turkey. *International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences*, 2(2), 18–26.
- Danna, K., & Griffin, R. W. (1999). Health and well-being in the workplace: A review and synthesis of the literature. *Journal of Management*, 25(3), 357–384.
- De Jong Gierveld, J. (1998). A review of loneliness: Concept and definitions, determinants and consequences. *Reviews in Clinical Gerontology*, 8(1), 73–80.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542–575.
- Drentea, P. (2000). Age, debt and anxiety. *Journal of Health and Social Behavior*, 41(4), 437–450.
- Durak, A. ve Palabıyıkoglu, R. (1994). Beck umutsuzluk ölçeği geçerlilik çalışması. *Journal of Crisis*, 2(2), 311–319.
- Erkol, M., Şahin, M. ve Avcı, Ş. (2021). Toplumsal değişimin bir göstergesi olarak gençlerin evliliğe yönelik tutumları. *Universal Journal of History and Culture*, 3(1), 57–78.
- Ersen, N., Akyüz, İ. ve Akyüz, K. C. (2022). Ormanlık bölümü öğrencilerinin umutsuzluk ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki. *Anadolu Orman Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 116–126.
- Fergusson, D. M., Horwood, L. J., & Beautrais, A. L. (1981). The measurement of family material wellbeing. *Journal of Marriage and Family*, 43(3), 715–725.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference* (17.0 update, 10th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Gilman, S. E., Kawachi, I., Fitzmaurice, G. M., & Buka, S. L. (2003). Family disruption in childhood and risk of adult depression. *American Journal of Psychiatry*, 160(5), 939–946.
- Goldsmith, R. E., Lafferty, B. A., & Newell, S. J. (2000). The impact of corporate credibility & celebrity credibility on consumer reaction to advertisements & brands. *Journal of Advertising*, 29(3), 43–54.
- Gürses, A. S. (2021). *Üniversite öğrencilerinin evlilik algısı*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Joo, S. H., & Grable, J. E. (2004). An exploratory framework of the determinants of financial satisfaction. *Journal of Family and Economic Issues*, 25(1), 25–50.
- Leach, L. J., Hayhoe, C. R., & Turner, P. R. (1999). Factors affecting perceived economic wellbeing of college students: A gender perspective. *Financial Counseling and Planning*, 10(2), 11–23.

- Manning, W., Longmore, M., & Giordano, P. (2007). The changing institution of marriage: Adolescents expectations to cohabit and to marry. *Journal of Marriage & Family*, 69(3), 559–575.
- Marchetti, I. (2019). Hopelessness: a network analysis. *Cognitive Therapy and Research*. 43(3), 611–619.
- Molla, O. (2024). *Bağlanma stilleri ve nesne ilişkileri bağlamında bekâr sağlık çalışanlarının evlilik kaygısı ve yalnızlık düzeyleri ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Nakip, M. ve Yaraş, E. (2017). *Pazarlamada araştırma teknikleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Netemeyer, R. G., Warmath, D., Fernandes, D., & Lynch, J. G., Jr. (2018). How am I doing? Perceived financial well-being, its potential antecedents, and its relation to overall well-being. *Journal of Consumer Research*, 45(1), 68–89.
- O'Connor, R. C., Connery, H., & Cheyne, W. M. (2000). Hopelessness: The role of depression, future directed thinking and cognitive vulnerability, *Psychology, Health & Medicine*, 5(2), 155–161.
- Onay, S. (2023). *Yetişkin bireylerdeki evlilik kaygısı ve ilişkideki karar verme becerilerinin bağlanma stilleri ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Orukpe, W. E., & Omoruyi, B. O. (2018). Christianity, marriage and family life in Esanland. *Ilorin Journal of History and International Studies*, 8(1), 113–136.
- Prawitz, A., Garman, E. T., Sorhaindo, B., O'Neill, B., Kim, J., & Drentea, P. (2006). Incharge financial distress/financial well-being scale: Development, administration, and score interpretation. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 17(1), 34–50.
- Rideout, E., & Montemuro, M. (1986). Hope, morale and adaptation in patient with chronic heart failure. *Journal of Nursing*, 11(4), 429–438.
- Saxton, L. (1982). *The nature of marriage, the individual, marriage, and the family*. (5th ed). Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company.
- Selenko, E., & Batinic, B. (2011). Beyond debt. A moderator analysis of the relationship between perceived financial strain and mental health. *Social Science & Medicine*, 73(12), 1725–1732.
- Sezer, S. (2019). *Evlü olmayan bireylerde evlilik kaygısı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve umutsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Shim, S., Xiao, J. J., Barber, B. L., & Lyons, A. C. (2009). Pathways to life success: A conceptual model of financial well-being for young adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(6), 708–723.
- Singerman, D. (2007). *The economic imperatives of marriage: Emerging practices and identities among youth in the Middle East*. Middle East Youth Initiative Working Paper.
- Snyder, C. R., Kahle Wroblewski, K., Parenteau, S. C., & Berg, C. J. (2004). Hope and hopelessness. In J. H. Leonard (Ed.), *Handbook of primary care psychology* (pp. 145–155). New York, NY: Oxford University Press.
- Şanlı Kula, K. ve Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 227–242.
- Taft, M., Hosein, Z., Mehrizi, S., & Roshan, A. (2013). The relation between financial literacy, financial wellbeing and financial concerns. *International Journal of Business and Management*, 8(11), 63–75.
- Türk, A. (2024). Bekar gençlerde gelecek kaygısı ile evlilik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu 14th International Conference on Social Sciences*, Gaziantep, Turkey.
- Türk, A., Öztürk, M. ve Bilican Gökkaya, V. (2022). Depresyon, anksiyete, stres ve gelecek kaygısı arasındaki ilişkinin kanonik korelasyon analizi ile incelenmesi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 4(3), 262–270.

- Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). *Evlenme ve boşanma istatistikleri: Yıllara göre ilk evlenme yaşı ve evlenme sayısı ve kaba evlenme hızı istatistiği*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2024-54194> (Erişim tarihi: 14 Şubat 2025).
- Ünal, E., Ağralı, C. ve Timur Taşhan, S. (2022). Bekar kadınlarda evlilik kaygısının gebelik öncesi doğum korkusuna etkisi: Kesitsel bir araştırma. *International Journal of Medical Sciences*, 5(7), 254–261.
- Yıldız, K. (2019). Aile (evlilik) kurumunun oluşumunu etkileyen zorlayıcı maddi unsurlar: Bandırma örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 208–224.
- Yücel, İ. ve Buz, S. (2023). Gençlerin gelecek beklentilerinin belirleyicileri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(4), 1756–1767.
- Zafer, C. (2019). Cinsiyet ve ekonomik gelir düzeyine göre üniversite öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin tespiti. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 307–324.

Research Article

Üniversite Gençliğinde Evlilik Kaygısının İncelenmesi

An Examination of Marriage Anxiety Among University Youth

<p>Hüseyin Ali AKSU Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi hsynali_07@hotmail.com https://orcid.org/0000-0002-3330-7936</p>	<p>Ayfer AYDINER BOYLU Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ayfer_boylu@hotmail.com https://orcid.org/0000-0003-4177-5972</p>
--	---

Extended Abstract

Introduction

From past to present, the continuity of humanity and society has been sustained through the institution of the family. As one of the fundamental institutions of society, the family is formed in a healthy manner through marriage. Marriage constitutes one of the most significant turning points in an individual's life, as the decision to marry entails numerous material and psychological responsibilities. Despite variations across societies, marrying and forming a family are generally regarded as desirable life patterns. In this respect, marriage continues to maintain its social significance as a life course transition that individuals seek to realize when conditions permit. However, contemporary statistics indicate a steady decline in marriage rates. For young people experiencing uncertainty regarding their future, marriage has increasingly emerged as a source of anxiety and as a life event that is avoided or postponed. The failure to ensure the continuity of the institution of marriage poses a potential threat to societal continuity. In recent years, the decline in marriage rates and the increase in the age at first marriage, both globally and in Türkiye, suggest a growing level of marriage anxiety among young adults. From this perspective, identifying and evaluating marriage anxiety among university students—who are at a critical developmental stage in terms of partner selection and preparation for marriage—is of particular importance for sustaining societal continuity. Accordingly, the aim of the present study is to examine the relationship between financial well-being, hopelessness, and marriage anxiety among university students. This study differs from previous research by focusing specifically on the variables of financial well-being and hopelessness, and by examining the relationship between marriage anxiety, financial well-being, and hopelessness among university youth. The findings expected to be obtained from this study are anticipated to raise awareness regarding marriage anxiety and to contribute to the development and implementation of interventions aimed at reducing such anxiety by relevant institutions as well as researchers and practitioners.

Method

The sample of the study consists of undergraduate students enrolled in the departments of the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Hacettepe University. In this research, data were collected from 364 students through an online survey administration. The fact that the study population is limited to undergraduate students of the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Hacettepe University constitutes a limitation of the research. In accordance with the purpose of the study, the Marriage Anxiety Scale, the Financial Well-Being Scale, and the Beck Hopelessness Scale were employed. Descriptive statistics, including frequency, percentage, arithmetic mean, and standard deviation, were used to present general information about the participants. The reliability of the scales used in the study was analyzed by calculating Cronbach's alpha coefficients. The normality of data

distributions was examined using skewness and kurtosis values. Relationships among variables were analyzed using the Pearson product–moment correlation test. For effect analysis, the PROCESS Macro was utilized.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The analysis of the relationship between marriage anxiety and hopelessness revealed a statistically significant and positive association, indicating that higher levels of hopelessness among students are accompanied by increased levels of marriage anxiety. This finding suggests that individuals who hold negative expectations regarding their lives and future tend to experience heightened concerns toward marriage, a long-term institution that entails substantial responsibility. This result may also be explained by the characteristics of the developmental stage in which university students are situated. Emerging adulthood is marked by identity formation, career planning, and uncertainties regarding the future. During this period, economic difficulties, employment-related concerns, and societal expectations may intensify feelings of hopelessness among individuals. Considering contemporary social and economic conditions, it is evident that anxiety, concern, and hopelessness regarding the future have increasingly intensified. Individuals with elevated levels of hopelessness, characterized by lower life satisfaction and pessimistic future expectations, may therefore exhibit a greater tendency to avoid long-term commitments such as marriage. In this regard, growing economic uncertainty, unemployment, and social pressures appear to reinforce feelings of hopelessness, which in turn contribute to heightened marriage anxiety.

The analysis of the relationship between marriage anxiety and financial well-being demonstrated a statistically significant negative association, indicating that as students' levels of financial well-being increase, their marriage anxiety decreases. This finding underscores the role of economic conditions as a key determinant influencing individuals' attitudes and concerns toward marriage. Since a substantial proportion of university students have not yet attained economic independence, financial uncertainty regarding the future may intensify their marriage-related anxieties. In particular, rising living costs, increasing unemployment rates, escalating housing prices, and culturally embedded economic expectations associated with marriage (e.g., wedding expenses, jewelry, furniture, and establishing a household) contribute to young individuals' perception of marriage as a financially demanding process. Consequently, higher levels of financial well-being appear to reduce marriage anxiety and foster more positive attitudes toward marriage.

Furthermore, the analysis examining the relationship between hopelessness and financial well-being revealed a statistically significant and negative association, indicating that an increase in one variable corresponds to a decrease in the other. This result suggests that individuals who perceive themselves as economically secure tend to adopt a more hopeful outlook toward the future. Financial well-being serves as an important resource not only for meeting basic physical needs (e.g., housing, security, and nutrition) but also for fulfilling emotional and psychological needs, as it alleviates concerns, anxiety, stress, and hopelessness associated with financial strain. In this context, financial well-being is considered to exert a protective effect on individuals' psychological resilience and level of hope, thereby constituting a critical factor supporting students' mental well-being. When evaluated collectively, these findings indicate that financial well-being is a strong determinant of students' future perceptions and levels of hope.

The results further revealed that the indirect effect of hopelessness on marriage anxiety was statistically significant, indicating that financial well-being plays a mediating role in the relationship between hopelessness and marriage anxiety. This finding suggests that financial well-being functions as a regulatory variable in individuals' psychological well-being. When financial well-being is high, individuals tend to perceive future uncertainties as less threatening and demonstrate more positive attitudes toward long-term life decisions such as marriage. Accordingly, the identified mediation effect highlights financial well-being as a central psychosocial mechanism shaping the association between hopelessness and marriage anxiety. Overall, the findings of this study demonstrate that financial well-being constitutes a significant mediator in the relationship between hopelessness and marriage anxiety, indicating that individuals' attitudes toward marriage are closely linked not only to psychological factors but also to their level of economic well-being.

In light of these findings, it is recommended that university counseling centers develop individual- and group-based intervention programs focusing on themes such as future anxiety, hopelessness, and relational concerns. Additionally, strengthening employment and social support policies aimed at promoting young people's economic independence, as well as enhancing the guidance services provided by university career centers to better prepare students for post-graduation transitions, is of critical importance. Moreover, as financial literacy programs are expected to increase financial well-being and indirectly reduce levels of hopelessness, the expansion of educational initiatives aimed at improving students' skills in budgeting, financial planning, and economic risk management is strongly recommended.